

Østfoldslekt

Digitalt medlemsblad

nr. 1 - 2023

SLEKT OG DATA
ØSTFOLD

Fotograf Bratli. H. Frisenfeldt Eneret.

INNHold

3. Lederspalte, av Henning Pytterud
4. Referat fra Slektsforskerdagen 2022, av Margaret H. Strand
8. Karen Bratli, fotograf i Moss, av Liv Birgit Christensen
14. Datahjørnet, Hold orden på disken, av Henning Pytterud
18. Referat fra julemøtet, av Margaret H. Strand
20. Google-søk, av Petter Lilleby
21. Et umulig oppdrag, av Cathrine Apelseth-Aanensen
24. Halvegge-slekten, av Dr. Willem Bruijnesteijn van Coppenraet
34. Tips for slektsgranskere, av M. H. Strand og Liv Berger
36. ArkivDigital, av Margaret H. Strand
44. Lensmann Iver Elias Brun, av Cathrine Apelseth-Aanensen

Bildet på forsiden:

Mossefossen, postkort av. R. Frisenfeldt, fotografert av Karen Bratli. Se artikkelen på side 8.

Aktivitetskalender våren 2023

Mandag 23. januar kl. 18.30 på
Lionshuset i Skjeberg:
Brukergruppa i Legacy

Lørdag 28. januar kl. 11.00 på
Bøndernes Hus i Råde:
Medlemsmøte: Anne-Marie
Sandhaug forteller om bruk av
svenske *husförhörslängder*

Tirsdag 14. februar kl. 18.30 på
Skjønhauget Innbyggertorg, Trøgstad:
Slektskafé med Marius Hellerud,
Berit Garsrud og Gerd Kallak

Torsdag 16. februar kl. 18.30 på
Bøndernes Hus i Råde:
Medlemsmøte

Mandag 27. februar kl. 18.30 på
Lionshuset i Skjeberg:
Brukergruppa i Legacy

Lørdag 18. mars kl. 11.00 på
Bøndernes Hus i Råde: ÅRSMØTE

Mandag 27. mars kl. 18.30 på
Lionshuset i Skjeberg:
Brukergruppa i Legacy

Torsdag 20. april kl. 18.30 på
Bøndernes Hus i Råde:
Medlemsmøte

Mandag 24. april kl. 18.30 på
Lionshuset i Skjeberg:
Brukergruppa i Legacy

Mandag 22. mai kl. 18.30 på
Lionshuset i Skjeberg:
Brukergruppa i Legacy

Torsdag 25. mai kl. 18.30 på
Bøndernes Hus i Råde:
Medlemsmøte

Kjære medlemmer!

Er DNA løsningen på alt?

Det mangler ikke på tilbud om DNA-test. Prisen er ikke avskrekkende, og det er ikke vanskelig å finne gode tilbud. Noen synes det er skummelt å ta DNA-test og det er flere saklige innvendinger mot testene. Mange har tatt både én og flere tester og vi har så langt ikke hørt om alvorlige feilskjær. Det er en håndfull tilbydere av DNA-testing. De har litt varierende innhold og ikke minst forskjellig database å sammenligne mot. Flytting av en test fra en tilbyder til en annen kan gi dårlige resultater hvis det i det hele tatt er mulig.

Svensk TV har vist en serie program der man finner ukjente fedre ved hjelp av DNA-testing. Med ressursene som er tilgjengelig for Sveriges Radio er dette mulig. Som vanlig slektsforsker i gamlelandet kreves det enten skikkelig flaks eller bistand fra garvede DNA-forskere. I de svenske programmene dukker Peter Sjölund opp og han er helt i teten når det gjelder DNA og slektsforskning.

Slekt og Data holder kurs i DNA og det finnes flere webinarer å se på. DNA er ikke enkelt. Det kan kreve litt innsats å lære seg triksene, men det kan komme til nytte.

Andre tekniske nyvinninger har ikke kommet like langt i utviklingen, men det er et par muligheter jeg venter på. Det pågår utprøving av program som kan lese gotisk eller annen håndskrift. Man må «oversette» ganske mye tekst som programmet bruker til å lære seg å forstå skriften. Håndskrift varierer mye. Det gjenstår å se om dette er brukbart i praksis.

Gjenkjenning av ansikter på bilder har vært tilgjengelig en stund. Det finnes flere program med «kunstig intelligens» (AI) som kjenner igjen ansikter og forbedrer dem. Når får vi et program som kjenner igjen personer på bilder selv om vi har tusenvis av personer i galleriet?

Henning Pytterud

Slektsforskerdagen 2022

Slektsforskerdagen i regi av Slekt og Data Østfold ble holdt lørdag den 29. oktober på Folkvang i Skjeberg. I tillegg til stands fra *FamilySearch* og flere *Slekt og Data* medarbeidere, ble det holdt tre foredrag i en separat sal. Tema for dagen var private arkiver.

Det første var av arkivar Trond Svandal fra [Arkiv Øst](#) som snakket om private arkiver i arkivlandskapet. Det gikk frem at Arkiv Øst har for det meste arkivalia fra eierkommunene, noe vi har

omtalt i en tidligere artikkel, og ikke så stor prosent fra private bedrifter i området. Men en del private arkiver fra Østfold finnes jo der.

Siri Eriksen Gjems fra Østfoldmuseene

Siri Eriksen Gjems forteller hvor vi finner de digitaliserte ressursene til Østfoldarkivene.

Bilder: Bjarne Jacobsen

Etter henne fortsatte James R. Archer, som er arkivar og førstekonservator ved Halden Historiske Samlinger.

Siste foredraget omhandlet Østfoldarkivene. De digitaliserte bildene av samlingen finner man gjennom [DigitaltMuseum](https://digitaltmuseum.no/). Der kan man velge SAMLINGER, og ved å søke på Østfold får man for tiden opp 3 hovedsamlinger, **Museumstjenesten i Østfold**, **Østfold Fylkes Billedarkiv** og **Østfoldmuseene**. Denne siste inkluderer de to første, og består av **Borgarsyssel Museum**, **Folkenborg Museum**, **Fredrikstad Museum**, **Halden Historiske Samlinger**, **Moss by- og industrimuseum**, **Haldenvassdragets Kanalmuseum**, **Kystmuseet Hvaler**, **Storedal Kultursenter**, **Museumstjenesten**, **Østfold Fylkes Billedarkiv** og **Trollull Fellesmagasin**.

På nettsiden kan man bruke det enkle søkefeltet, eller et avansert søk med mange kriterier.

Ved søk etter navnet «Borregård», for eksempel, får man 239 treff, fordelt på bilder, gjenstander, billedkunst, arkitektur og fortellinger/artikler.

Men når man søker etter bedriftsnavnet «Borregaard» får man hele 1938 treff i *DigitaltMuseum*, hvorav 1403 fotografier og 500 gjenstander. Så har man aner som jobbet der, finner man sikkert noe av interesse å illustrere slektshistorien med.

Kai-Samuel Vigardt fra NRK TV forteller.

Det andre foredraget var av en kjent person fra NRK TV, Kai-Samuel Vigardt, som fortalte begeistret om arbeidet med programmet *Ukjent Arving*, der han bidrar til å finne arvinger til avdøde personer ved å bruke arkivkilder som vi slektsgranskere kjenner godt.

Denne dyktige slektsdetektiven, som selv har Romani-bakgrunn, har drevet med slektsgransking allerede fra tidlig i tenårene.

Sammen med programleder Tarjei Strøm, tar han fått på oppgaver myndighetene ikke har klart, å finne de rettmessige arvingene til personer tilsynelatende uten nære pårørende. Det kan dreie seg om arv på noen få hundre tusen, eller mange millioner.

Programmet synliggjør livshistoriene til alminnelige borgere, hvis liv ofte er mye mer spennende enn en skulle tro.

På kjøkkenet gjorde Laila S. Storli og Liv Berger en stor innsats og i storsalen kunne de besøkende kose seg med vafler og kaffe eller brus.

Der var det også flere dyktige slektsgranskere fra Slekt og Data Østfold samt de slekthistoriske sentrene i Fredrikstad og Moss, som hjalp alle som hadde spørsmål om sine aner.

Her følger noen glimt fra salen:

Margaret H. Strand fra FamilySearch-sentret i Moss og Oddveig Nilsen fra FamilySearch-sentret i Fredrikstad

Anne-Marie Sandhaug fra Slegt og Data Østfold hjelper besøkende. Bak ser vi Jan Wikander fortelle om bruk av Legacy-programmet.

Cathrine Apelseth-Aanensen fra Moss hjalp to brødre med italienske aner å finne opplysninger om sin slekt og få telefonkontakt med en slektning i Sverige.

Fotograf Karen Inga Bratli

Karen Inga Hansen Bratli var fotograf i Moss fra 1891 til 1909. Hun drev forretningen sammen med søsteren Alberta. Det var både vanlig og uvanlig å være yrkesaktiv på denne tiden. Kvinner som måtte, arbeidet selvfølgelig, men Karen vokste opp i et miljø hvor dette ikke var vanlig. Så hvorfor begynte hun å jobbe hos fotograf Nyblin i Oslo allerede 22 år gammel? Hennes bilder var godt komponert. Hun avsluttet forretningen noen år etter at søsteren døde og før hun giftet seg med støperimester Anthon Johannesen.

Karens bakgrunn

Karen Inga Bratli

Karen Inga ble født i 1859 inn i en stor familie i det vi i dag kaller Oslo. Fra dagbok-opptegnelsene til hennes svoger, Johannes Christensen, vet vi at storfamilien møttes og at Karen Inga var med på bryllupsfesten deres da hun var to år. Det var da den eldste halvsøsteren, Hulda Marie, giftet seg med Johannes.

av Liv Birgit Christensen

Styremedlem i Slekt og
Data (landsstyret)

E-post: livbchr@online.no

Faren til Karen Inga var *toldrorskarl* Ingvald Johan Hansen, født i Christiania i 1815, med en far som var *toldbetjent*. Ingvald ble først gift i 1837 med Karen Oline Jansen fra *Ladegaardsøen* (Bygdøy). De fikk fire barn som levde opp: Hulda Marie, Ingoline Katrine, Lovise Caroline og Agnes Wilhelmine. Et guttetvillingpar var de førstefødte, men de døde etter kort tid. Karen Oline døde av kolera i 1853, under en epidemi i byen.

Birgitte Jansen, en niese av Karen Oline, giftet seg med Ingvald i 1855 og samme høst fikk de en sønn som ikke levde opp; en ny sønn to år etter; og det er først datteren Karen Inga som lever til voksen alder. Familien fikk tre barn til som vokste opp, Alberta, Ingvald Johan og Asta Sofie. Og enda to som døde i ung alder.

Det foreligger et skifte etter farens første ekteskap, det måtte utferdiges før han kunne gifte seg for andre gang. Der står det at familien eide gjenstander for 421 *speciedaler*. I tillegg kommer to eiendommer som dog er belånt. Da har de en verdi

av 5000 *speciedaler*. En av løsøre-gjenstandene er et pianoforte, det alene er verdt 160 *speciedaler*, så det utgjør en vesentlig del av innboet (40%).

Boet i seg selv var ganske stort til den tiden å være. Husk, det var ikke alle som hadde noe å fordele engang, så for dem finnes ikke noe skifte. Gjelden og utgifter til registrering av skiftet ble trukket fra og da var det 3099 *speciedaler* til fordeling. Halvparten av dette ble fordelt på de fire døtrene fra første ekteskap.

Så dette tyder på at familien levde godt selv med en far som «bare» var *toldrorskarl*. Ingvalds far, Niels Hansen, var først sersjant i Oppland, men kom til Oslo med kone og barn i 1806. Han døde i 1828 og hadde mange barn med kona Karen Hansdatter. Barna arvet ham og fikk nok en god start i livet med dette grunnlaget.

Yrkeskvinne

Vi vet lite om barndommen til Karen Inga, annet enn at familien flyttet innen Oslo flere ganger. Hun ble konfirmert som 16-åring og fikk middels karakterer, 2 til 3 av 5, hvor 1 er beste karakter. Familien hadde to tjenere i 1865, men ingen senere. Så en kan tenke seg at med så mange barnefødsler hadde Birgitte nok å stå i med.

I senere annonser for Karens fotoforretning kan en lese at hun jobbet som retusjører (*retoucheurske*) fra ca. 1881 hos en fotograf. Det vil si at hun begynte å arbeide 22 år gammel. Hun var ansatt hos Daniel Georg Nyblin, han var fra en kjent fotograf-familie i Norge og Finland. Studioet i Karl Xlls Gate 5 ble drevet fra 1866. Nyblin hadde ansvaret for fotografering av fanger, såkalt detektiv-fotograf for politiet. På den tiden da Karen begynte å jobbe var det 20 fotograf-forretninger i Christiania.

I 1880-årene åpnet det seg nye yrkesmuligheter for ugifte kvinner som tilhørte middelklassen eller borgerskapet. De kunne bli fotografer, retusjører, lærerinner, sykepleiere, og telegrafister. Hvis en skal spekulere, kan det fremsettes en hypotese om at hvis Karen først valgte å bli retusjører var det nok en del av en uavhengighetsprosess for å bestemme over sitt eget liv. Hun måtte først gå i lære, for å få kunnskap i faget. Kanskje hun allerede hadde en plan om å bli fotograf og drive sin egen forretning.

Finn Christensen, sønn av Karens eldste halvsøster Hulda Marie. Bildet av fotograf Nyblin i Kristiania, sannsynligvis rundt 1888.

Finn ga mellomnavnet Bratli til de fleste av sine 9 barn.

Baksiden av bildet av Finn Christensen. Her ser vi at det også var tilbud om maling av portretter, og at «pladen» (negativet) ble oppbevart slik at man senere kunne lage flere kopier av bildet.

Det var mulig å gjøre dette, da det var ingen krav om formell utdanning og investeringene i utstyr var ikke store. Ifølge folketellingen for 1900 utgjorde kvinnelige fotografer i heltidsstilling 31 % av alle registrerte fotografer i Norge.

Fotografering

Det første bildet som ble tatt i Norge var en daguerreotype fra desember 1840, hvor motivet var *Pibervigen* og slottet. Andre norske bilder fra 1840-årene er stort sett portretter. Det første bildet i verden var fra 1826, tatt i Frankrike med en teknikk kalt heliografi. Vi vil ikke her ta med hele fotohistorien, men vil nevne at de første papirbildene ble laget i 1850-årene.

På den tiden Karen drev sin forretning ble bilder tatt på glassplater og de mest brukte formatene på papirkopiene var såkalte visittkort. Den fotograferte kjøpte ofte flere papirkopier og disse ble gitt bort til slekt og venner.

Kameraene var på størrelse med en bruske og sto på et stativ på 1,5 meter. I tillegg skulle rekvisittene flyttes på, det kunne være stoler og bord, forheng osv. Men det var mulig for en som ikke var så sterk å kunne håndtere dette.

Kodak lanserte de første kameraene til den private husholdningen i 1888 og de ble solgt hos den lokale bokhandel i Moss i 1898. Apparatet kostet kr. 22,- og det ble annonsert med at «*enhver kan med letthet lære at bruke disse apparater*».

Mer om familien

Broren, som het Ingvald Johan som faren, var syv år yngre enn Karen. Han fikk i løpet av 1880-tallet høyere utdanning. Han tok artium som privatist 20 år gammel. Deretter tok han krigsskolens nederste avdeling, var *sekondløytnant* (offiser) i Fjordenes bataljon i Norheimsund på Vestlandet under *vaapenøvelsene* som bare varte deler av året. Han begynte på en juridisk utdanning. Sammen med faren var han også involvert i eiendomstransaksjoner. Ingvald jr. emigrerte senere til New Zealand.

Les mer om Ingvald på bloggen:

<https://genealogicalresearchnorway.blog/2022/03/28/ingvald-johan-hansen-bratli-a-military-man/>

Tidlig fotoapparat, i Østfold fylkes billedarkiv, Sarpsborg, fotografert av Liv B. Christensen

Nesteldste søster Alberta (1862) vet vi ikke så mye om fra disse årene. Hun bodde ikke sammen med moren, Karen Inga og Asta i 1891. Det var før 1885 at Ingvald Johan jr. og Asta tok farfar Niels Hansens gårdsnavn **Bratli** som etternavn. Karen må ha tatt navnet før hun startet opp i Moss.

I august 1888 døde faren Ingvald. Det eksisterer ett bilde av ham. Der ser han ut som en gammel og sliten mann. Det var vel ikke bare, bare, å jobbe med å ro tollbetjenter ut til båtene; og når du hadde holdt på med det i mer enn 50 år? Han hadde fått 14 barn i alt, med to hustruer, og de eldste barna, som nå var blitt voksne, noen av disse med ektefeller, bodde på din eiendom, billig eller gratis. Men barna i det andre ekteskapet hadde det nok materielt bedre enn de fra første

ekteskap. Han hadde råd til å gi sønnen en utdanning, kjøpe eiendom og ha et godt liv ifølge en del kvitteringer som ble igjen etter ham.

Men hans dødsbo gikk konkurs. Fra det foreligger det mye dokumentasjon, bl.a. registreringsprotokoll for skiftet og en mengde kvitteringer.

14/

Christiania den 1ste Februar 1887

Regning.

Herr Tidseksport Ingvald J. Hansen
 hos Skomager N. Olsen

		DEBET.	
1887	April 6	Den Rest fra forrige Regning	" 50
	"	" " Friem nye Skoer	10 50
	1	" " Datter nye Skoer	14 00
		Lakerede	
Septemb 11	"	Do. saaled og fliktet	2 40
Novemb 10	"	Do nye Skoer	8 50
Decemb 16	"	Do nye Skoer	18 00
	20	Datter nye Skoer	10 50
		Kra	64 70
1888	Februar 1	Afbetalt Kra	10 00
	April 5	do	10 00
	Juni 1	do	5 00
	Juli 1	do	3 00
		Kra	28 00
		Resk	28 00
		Kra	36 70

Den 27/10 1888. N. Olsen, Skomager, 26.

Regningene som kom inn til dødsboet viser at de hadde levd godt. Her er det kjøpt inn skotøy.

Til Moss

Sommeren 1891 startet Karen atelier i Moss. Hun kalte forretningen **K. Bratli**, kanskje for å skjule at det var en kvinne som startet opp.

N y t

fotografisk Atelier.

Undertegnede, der i 10 Aar har været ved Hr. Fotograf Nyblins Atelier i Christiania, overtager fra 1ste Juni den af Hr. Dahl, ved Torvet, drevne Fotografiforretning, og anbefaler sig til det ærede Publikums behagelige Søgning.

Erbødigt
K. Bratli.
 (O. A. R.)

Her er annonse, fra Moss Avis den 15. mai 1891, for åpningen av atelieret. (nb.no)

Om det var familiens økonomiske situasjon eller det var Karens drivkraft som utløste dette er uvisst.

Karen har hjelp av, eller eier forretningen sammen med søsteren Alberta. Det er ikke usannsynlig at yngste søsteren Asta også bidro før hun giftet seg i 1893, og at moren bodde sammen med dem for hun er ikke å finne i adressebøkene for Kristiania for den perioden.

De fikk noen problemer og oppstarten ble utsatt i en måned. De startet i fotograf Dahl sine lokaler ved torvet. Karen var flittig annonsør i lokalavisene Moss Avis og Moss Tilskuer de neste årene. Det ble lange dager i atelieret, hver dag, hverdager fra 9-19.00 og på søndager fra 12-15.00. I 1893 kjøpte hun *pladebeholdningen* (glassplatene) etter Charlotte Abels fotoatelier i byen.

Søstrene: fotografene Karen og Alberta Bratli. Sannsynligvis fra 1880-årene.

I tillegg til portretter, tok Karen også bilder av byen, bygninger og natur. Disse ble solgt som postkort hos bokhandlere som R. Frisenfeldt og Sæbbøe. Illustrasjonen på forsiden av dette bladet er et godt eksempel. Bildet ble naturligvis tatt i sv-

Familien Hansen/Bratli. De to eldre damene i midten er fra venstre Josefina og Birgitte Jahnsen. Karen sitter ved siden av moren (3). Nummer 1 er søsteren Asta, nummer 2 er Alberta. Mannen i uniform er ektemannen til Asta, Christian Hansen Solberg. Slektninger i New Zealand mener bildet er fra 1903, noe forfatteren ikke er sikker på da Asta synes å være yngre på dette bildet enn 35 år.

-hvitt, men en egen prosess på negativet og senere trykking ga det farge. Denne teknikken ble først tatt i bruk etter år 1900.

I perioden april 1903 til juli 1904 bodde Alberta i Skien. Bildene deres blir merket med *K. Bratli Moss Skien*. En gjennomgang av mikrofilm for Skien-avisen *Varden* for denne perioden viser ingen annonser for virksomheten.

Det er derfor vanskelig å vite hva slags forretningsmodell de hadde i Skien. Kommunikasjonen mellom Moss og Skien var god, det gikk båt flere ganger i uken. Men de holdt forretningen i Moss åpen 7 dager i uken, så det var nok ikke noen helgeturer «hjem» på Alberta, det er all mulig grunn til å tro at hun gjorde det samme. I det hele tatt er det mye vi ikke vet om Alberta, det er ikke mange åpne kilder nå som tegner noe bilde.

Julen 1906 var Alberta på besøk hos søsteren Asta, som hadde giftet seg med Christian Solberg

og bodde på Tyristrand, hvor også moren Birgitte nå bodde. Alberta ble syk og døde i slutten av januar, og på hennes begravelsesdag døde også moren. Alberta hadde mage- og lungebetennelse, moren hadde lungebetennelse. Begge ble gravlagt i Kristiania.

Giftermål

I 1909 giftet Karen seg med Anthon Johannesen, som var støperimester på Moss Jernverk. Hans far, Johannes Krave, var kommet som jernverksarbeider fra Värmland og giftet seg i 1837 med Rebekka Eriksdatter fra Moss. Anthon jobbet i jernindustrien i over 60 år, både i hjembyen og på Nyland og Aker i Oslo. Han pensjonerte seg 74 år gammel. I tillegg var han konservativ politiker i byen.

På forhånd hadde Karen avsluttet forretningsdriften, som ble kjøpt opp av Th. Bachmann. Han kalte forretningen «Bratli's fotografiske atelier,

inne: Th. Bachmann». Det ble kanskje for vanskelig for Karen å drive alene uten søsteren. Hun var 50 år på dette tidspunktet, og det var kanskje riktig tidspunkt å pensjonere seg, siden levealderen var lavere den gang. Karen døde i 1940.

Karens arv

De bilder som finnes etter Karens og Albertas virksomhet viser at de to kvinnene hadde et godt øye for komposisjon, de var flinke til å organisere når det skulle lages bilder av store forsamlinger og det var som de selv sa: «smuk utførelse».

I Østfold fylkes billedarkiv er Bachmanns og Bratlis bilder innlevert som én samling. Det er i alt 23.000 motiv. Alle bildene er filmet som stillbilder som finnes i en videofilm. Fra denne kan man forespørre om å få kopiert bilder.

Hva om Moss Historielag, eller Slekt og Data Østfold, tok på seg oppgaven med å få skannet (noen av) bildene og tilgjengeliggjort dem på [DigitaltMuseum](#)? Det ville ha beriket slektshistorien til den enkelte med aner fra Moss og fått satt navn på en del personer før det er for sent.

Kari Grindland, seniorrådgiver og konservator ved Østfoldmuseene, forteller følgende om koloreringsteknikken brukt på forsidebildet:

Postkortet er et sort-hvit fotografi som er reproduisert fra et fotografisk negativ med metoden **lystrykk**. Ved hjelp av lystrykket kunne man få ekte gråtoner. Lystrykket egnet seg til bilder som skulle gjengis i sort/hvit eller farge, og det ga et godt resultat tett opp til originalen (fotografiet). Benytta på de første postkortene etter 1900. Seinere blei det produsert reine fotografiske postkort, såkalt «ekte fotografi».

Ettersom utgangspunktet er et s/hv fotografi, blei fargene lagt på trykke-plata og fargene gjengitt maskinelt i trykkeproduksjonen.

Håndkolorering ble benytta ved fargelegging av fotografiske s/hv-forstørrelser, som f.eks. flyfoto og portretter, etter nitide notater om hvordan hus/folk på det originale motivet så ut i virkeligheten.

OBS! Bildene fra Karens fotografiske virksomhet kommer fra etterkommere av Ingvald Bratli i New Zealand.

Postkort av Torvgården i Moss, der Inga og Alberta hadde atelier. Bildet er tatt i 1904 av Karen Bratli, og utgitt av Sæbbøes Boghandel.

Bilde: Digitalt-Museum

Holde orden på disken

Datamaskiner lagrer informasjon i «filer» og «mapper». En fil kan være et dokument, et bilde, et musikkspor eller en masse andre ting. En mappe kan inneholde filer eller andre mapper. Det kan sammenlignes med et tre der mappene er greinene.

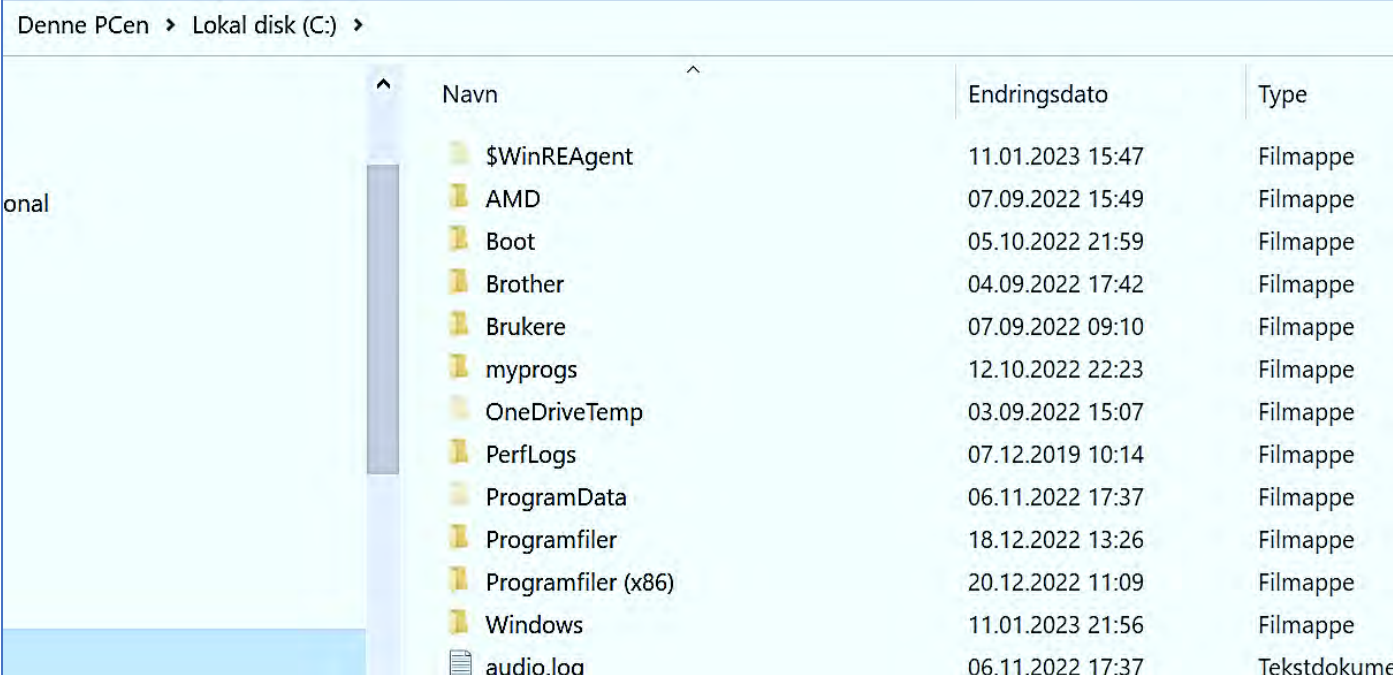
Strukturen starter med rota som i Windows angis med en «stasjonsbokstav». I enkleste eksempel har du bare en stasjon eller disk som da kalles «C:». Eksterne disketter eller CD/DVD-plater har egne bokstaver. Fra rota og hele filstrukturen (hele trestrukturen) kalles et «filsystem». På Windows kan vi ha forskjellige filsystem, men NTFS er det vanligste. På minnepinner og DVD-plater kan du ha andre filsystem, for eksempel FAT. Forskjellen mellom de forskjellige er av teknisk natur og vi trenger vanligvis ikke bekymre oss. Noen filsystemer kan ikke ha filer over en viss størrelse. Det kan lage trøbbel hvis du vil lagre en stor film/video på en minnepinne med FAT filsystem.

I utgangspunktet har Windows egne mapper for hver bruker og under der egne mapper for bilder,

dokumenter, musikk etc. Har du mange bilder eller dokumenter er det ingen automatikk i Windows for å organisere eller gruppere filene. Det er mye smak og behag og en løsning kan være like god som en annen. Velg navn på mapper og filer som er informative, men ikke veldig lange. Hvert enkelt filnavn eller mappenavn kan være rundt hundre tegn lange. Hvis du har mapper innenfor mapper må den samlede lengden av alle navn være under 200 tegn.

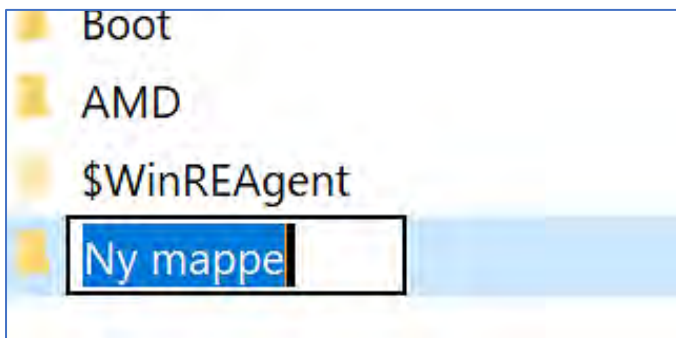
Når du skal fordele filene i flere mapper kan du velge å legge dem der Windows anbefaler, men du kan også opprette hele nye strukturer fra «rota». Under «brukere»\»brukernavn»\Documents på systemdisken (C:) er anbefalt lagring av dokumenter. Som det framgår av eksemplet, er blanding av språk vanlig. Det gjelder også øverste nivå «brukere» som i noen program blir «Users». Tilsvarende vil «nedlastinger» noen ganger bli «Downloads». Det blir lett forvirring av slikt. Derfor vil jeg anbefale at man lager helt egne strukturer.

Filutforskeren er vårt viktigste verktøy for å holde oversikt over diskene våre. Systemdisken (C:) kan se slik ut:

Navn	Endringsdato	Type
\$WinREAgent	11.01.2023 15:47	Filmappe
AMD	07.09.2022 15:49	Filmappe
Boot	05.10.2022 21:59	Filmappe
Brother	04.09.2022 17:42	Filmappe
Brukere	07.09.2022 09:10	Filmappe
myprogs	12.10.2022 22:23	Filmappe
OneDriveTemp	03.09.2022 15:07	Filmappe
PerfLogs	07.12.2019 10:14	Filmappe
ProgramData	06.11.2022 17:37	Filmappe
Programfiler	18.12.2022 13:26	Filmappe
Programfiler (x86)	20.12.2022 11:09	Filmappe
Windows	11.01.2023 21:56	Filmappe
audio.log	06.11.2022 17:37	Tekstdokume

Hvis du høyreklikker på oversikten og velger «Ny» og deretter «mappe» kan du opprette en ny mappe direkte fra rotnivå – en ny grein fra rota av treet.

Mappene kan hete hva som helst. Jeg har laget en mappe som heter «EgneTing». I *EgneTing* har jeg laget tre mapper: Bilder, Musikk og Dokumenter. Mappen «Bilder» inneholder en mappe for hvert år. Dette er bare en måte å dele inn bildene. Det er mange andre måter. Du kan ha en mappe for barnebarn, en for jobb, en for slektninger, en for sport osv.

Lokal disk (C:) > EgneTing > Bilder > 2020

Navn	Endringsdato
Askim_Bystyre_1995-1999_2_N7.JPG	13.07.2022 15:21
Askim_Bystyre_1995-1999_N7.JPG	13.07.2022 15:21
Askim_Bystyre_1999-2003_2_N7.JPG	13.07.2022 15:19
Askim_Bystyre_1999-2003_3_N7.JPG	13.07.2022 15:22
Askim_Bystyre_1999-2003_4_N7.JPG	13.07.2022 15:23
Askim Bystyre 1999-2003 N7.JPG	13.07.2022 15:19

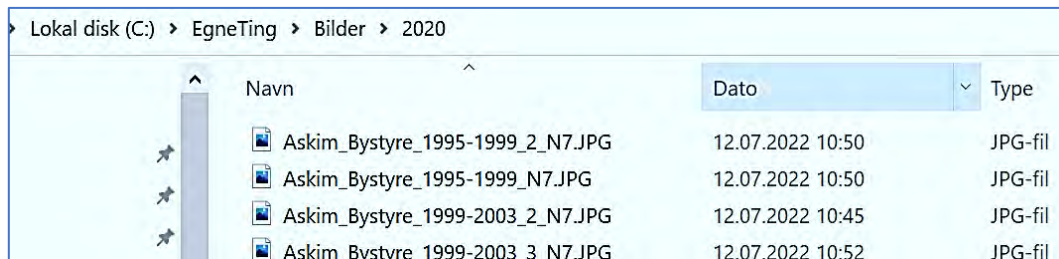
Bildene i dette eksemplet ligger i mappen «2020» som ligger i mappen «Bilder» som ligger i mappen «EgneTing». For å få entydig navn, settes mappenavnene sammen til det som på engelsk kalles «path», oversatt med «sti» eller «bane». Banen for den første filen i eksemplet blir:

C:\EgneTing\Bilder\2020\Askim_Bystyre_1995-1999_2_N7.jpg

Hvert mappenavn eller filnavn kan ikke være lenger enn hundre tegn og hele «stien» må være mindre enn tohundre tegn.

Noen mener at blanke eller norske tegn som **æøå** ikke man brukes i mappe- eller filnavn. Det stemmer ikke så lenge vi snakker om Windows, men det vil være relevant hvis du har filer på en minnepinne som skal brukes på en Mac. Hvis du skal lage minnepinne som skal brukes i et annet operativsystem, må du sørge for at filsystemet støttes. Du bestemmer hvilket filsystem som skal brukes når du formatterer disken eller minnepinnen.

Filutforsker kan vise innholdet i mappen som liste eller som «ikoner» dvs. små bilder. Du velger hvordan du vil se innholdet ved å velge i menyvalget «Visning».

Navn	Dato	Type
Askim_Bystyre_1995-1999_2_N7.JPG	12.07.2022 10:50	JPG-fil
Askim_Bystyre_1995-1999_N7.JPG	12.07.2022 10:50	JPG-fil
Askim_Bystyre_1999-2003_2_N7.JPG	12.07.2022 10:45	JPG-fil
Askim Bystyre 1999-2003 3 N7.JPG	12.07.2022 10:52	JPG-fil

I filutforsker kan du sortere lista med navn ved å klikke på ønsket sorteringsbegrep i overskriften. Hvis du vil sortere på dato, klikker du på «Dato» i overskriften. Hvis du klikker en gang til på «Dato» vil listen sorteres i motsatt rekkefølge.

Det er mange spesialtegn som ikke kan brukes i filnavn eller mappenavn. Bindestrøk og understrek kan brukes slik eksempelet viser. Dessuten kan utropstegn og plusstegnet brukes. Begge disse tegnene sorteres foran vanlige bokstaver og tall. Dermed kan du sørge for at en fil eller mappe alltid blir sortert først ved å starte navnet med et pluss (+) eller utropstegn (!).

Det har lenge vært diskutert om det er noen grense for hvor mange filer man kan ha i en mappe. De forskjellige filsystemene har forskjellige grenser. Det er ikke snakk om noen hard grense, men om at systemet blir tregere. Flere tusen filer takles greit, kanskje også flere titalls tusen. Derimot er det sjelden aktuelt å ha så mange filer i samme mappe. Hvis du lagrer temperatur hver time kan det gjerne lagres i samme mappe. Hvis det er snakk om forskjellige dokumenter, bilder eller andre ting som ikke har noe med hverandre å gjøre, vil det være lurt å fordel i flere mapper etter innhold.

STØTT OSS MED DIN GRASROTANDEL!

Grasrotandelen gir deg som spiller hos Norsk Tipping mulighet til å bestemme hvem som skal motta noe av overskuddet til Norsk Tipping. Hver gang du spiller går inntil 7 prosent av din spillinnsats til den grasrotmottakeren du velger – uten at det går utover din innsats, premie eller vinningsjans. Vi oppfordrer deg til å støtte oss i SLEKT OG DATA ØSTFOLD

Bli Grasrotgiver i dag! Du kan bli grasrotgiver i alle Norsk Tippings kanaler eller ved å sende SMS «Grasrotandelen 993536431» til 2020

Nytt møtelokale

Roald Amundsens Fødested den 8. des. 2022. Foto: Margaret H. Strand

Julemøtet 2022 ble siste møte i Slekt og Data Østfold holdt på RAF, i alle fall i overskuelig fremtid. Etter at stiftelsen Roald Amundsens Fødested overtok driften, er lokalene blitt pusset opp og nye leiebetingelser gjelder, med kun mulighet til å leie i annen etasje. Og høyere priser i helgene, når de helst vil leie ut til selskaper, gjorde det vanskeligere med lørdagsmøter, noe en del av våre medlemmer ønsker, spesielt i vinterhalvåret når det er mørkt å kjøre på kvelden.

Medlemmene fikk uttale seg, og resultatet var klart: det var ønske om møter på Bøndernes Hus i Råde. Dere som var med i DIS-Østfold for noen år siden vil huske dette lokalet, som ligger sentralt i Østfold. Vi har denne våren både lørdagsmøter og kveldsmøter, se aktivitetskalenderen.

Vi vil gjerne takke de ansvarlige på Roald Amundsens Fødested for tiden vi har vært der!

Bøndernes Hus. Adressen er Mosseveien 6, 1640 Råde. (Bilde: Google Street View)

Julemøtet 2022

Siste møtet i 2022 var julemøtet, med gløgg og pepperkaker. Temaet var passende til anledningen, Randi S. Andresen fortalte om gamle juletradisjoner fra Østfold. Her følger noen glimt fra møtet.

Opprinnelig var jul i Norden et hedensk midtvinterblot, men da kristendommen kom til Norge ble det en blanding av gamle tradisjoner og nytt kristent innhold.

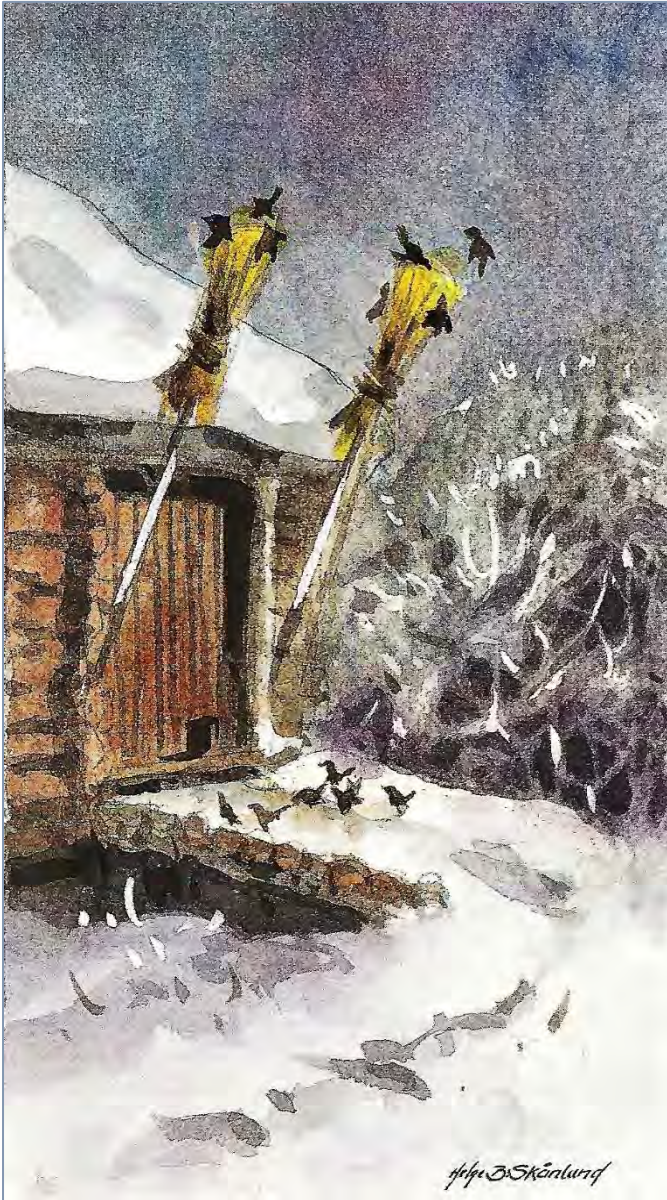
Juleforberedelser skulle gjøres unna i god tid før selve julaften. På gårdene var slaktning av grisen og tilberedelse av kjøttmaten viktig, alle deler av dyret ble brukt og det ble laget medisterpølser, medisterkaker, pålegg, sylte og syltelabber, ruller og blodklubb. Lutefisk var også vanlig julemat. Det skulle selvfølgelig bakes, lefser og lomper var vanlige og det ble brukt finere mel enn ellers i året. Potetlefser og -lomper ble også bakt i Østfold. Tradisjonen med «7 slag» småkaker kom først på slutten av 1800-tallet da det ble vanligere med fint hvetemel, noe som til å begynne med var forbeholdt de rike.

Tårnsukkerbrød var festkake til jul, men ble også brukt til sendinger ved bryllup og begravelser.

Ikke bare skulle menneskene spise godt, dyr og småfuglene ble heller ikke glemt. Å henge ut julenek på julaftens formiddag var en gammel skikk,

Lefsebakst, bilde: Norsk Folkemuseum

Julenek, maleri av Helge B. Skånlund, fra Borgarsyssel Museum

og det ble fulgt med hvilke fugler som kom først på besøk, store fugler spådde dårlig for kommende år. Husdyrene fikk ekstra godt stell, og grøt til nissen (med smørøye) ble heller ikke glemt!

Mølje var tradisjon mange steder tidlig på julaften og ble gjerne laget av kraften fra koking av rull og sylte som ble helt over biter av brød eller flatbrød.

Øl ble brygget, en tradisjon fra førkristne tider, vin og brennevin kunne kjøpes (utenom tiden med brennevinsforbud) men heimbrent var langt fra uvanlig.

I tillegg til mat og drikke, skulle det gjøres skikkelig rent til jul. Det ble vasket og skurt overalt, og halmen i madrassene ble byttet ut og sengetøy skiftet. Da skulle det pyntes med lys. Vokslys var dyre i gamle dager, fra midten av 1800-tallet fikk

man stearinlys som var noe rimeligere. Adventstaker, som vi bruker i dag, ble først vanlige i mellomkrigårene.

Pynting med juletre har ikke så lange røtter i Norge, skikken kom fra Tyskland på 1800-tallet.

Juleneg og julegras. Foto: Anders Beer Wilse 1904

Spiselig pynt slik som epler og kjeks ble først brukt, så hjemmelaget pynt slik som kurver og girlander av papir. Små talglys ble etter hvert brukt, frem til elektriske juletrelys ble tilgjengelige i mellomkrigsårene.

Veden skulle kløyves slik at man hadde nok til over julehelgen. Og store mengder vann ble kokt opp slik at alle kunne få julebad i fjøset.

På selv julaften satt alle ved samme store bordet, og det var viktig å ønske hverandre god jul!

Festlighetene (ofte kjent som julegildene) fortsatte i mellomjula med besøk og gjestebud. Og barn og unge gikk julebukk i håp om å få noen godsaker.

Historikeren Sven G. Eliassen har skrevet to hefter: «Herskkelig jul», og «Gamle juleskikker fra Østfold», utgitt av Vardings Trykkeri i Sarpsborg i henholdsvis 1999 og 2000. Der kan man lese i mer detalj om gamle juleskikker i Østfold.

Google søk

Søke med Google

Start en ny side i nettleseren og gå til google.com. Du får «*Innstillinger*» nede til høyre. Her kan du forandre språk, hvor mange linjer for hvert søk, sjekke tidligere søk i loggen, osv. I Google søk spiller det ingen rolle om bokstavene er store eller små.

For å få eksakte treff, bruker man apostrof: " " rundt et navn eller noen ord, f.eks. "**gustav andersson**", da finner man det som er inne i anførselstegnene. Ved søk uten apostrof, søker Google på **gustav** og på **andersson** og du får mange treff (5.5 millioner). Med apostrof, får du rundt 160.000.

Ved å se på resultatene kan du utelukke steder og aktiviteter. Disse kan du trekke fra.

"**Gustav Andersson**" -**golf** -**tennis** - **fotball** osv. tar vekk treff som inneholder de ordene. Gustav Andersson er et meget vanlig navn så det er vanskelig. Hvis du vet at han f.eks. bodde i Skjeberg, kan du skrive "**gustav andersson**" + **skjeberg**. Da skal søket ha med Skjeberg.

Navnet kan skrives annerledes, *gustav* eller *gustaf andersson* eller *andersen*. Ved bruk av asterisk (*) vil google søke fram til * og deretter ta med alt den finner etter *. Ved å skrive **gusta*** fikk vi over 1 milliard treff. Asterisk er best når du er usikker på hvordan det skrives. F.eks. ved *andersdotter* eller *andersdtr.* kan du bruke **andersd*** som vil søke etter begge alternativer.

Du kan bestemme hvilke nettsider du skal bruke ved kommandoen **site**:

- "**gustaf andersson**" **site:digitalarkivet.no**
- "**gustaf andersson**" **site:familysearch.org**
- "**gustaf andersson**" **site:riksarkivet.se**

Denne kommandoen brukes best på sider med mye informasjon.

"**gustaf andersson**" **1845..1849**, med to prikker imellom, brukes ved en tallrekke, f.eks. alle år mellom 1845-1849.

av **Petter Lilleby**

Slekt og Data Østfold

Epost:
sekretar@of.slektogdata.no

"**gustaf andersson**" **1845..1849** **site:riksarkivet.se** søker etter *gustaf anderson* på det svenske riksarkivet og der det står ett av tallene fra og med 1845 til og med 1849.

Lignende søk, men andre steder:

- "**gustaf andersson**" **1845..1849**
site:digitalarkivet.no
- "**gustaf andersson**" **1845..1849**
site:familysearch.org

Inurl: finner nøkkelord på websider som forteller hva de handler om, f.eks. slekt, foto osv. "**Gustaf Andersson**" **inurl:slekt** leter etter *gustaf andersson* alle steder hvor det står **slekt** i beskrivelsen av nettsidene.

Dette er bare noen kommandoer du kan bruke, skriv **hjelp google søk** og du vil finne flere kommandoer.

Et umulig oppdrag - introduksjon til artikkelen om Halvegge-slekten

Henry Normann Nilsen fra Sarpsborg og Dr. Willem Bruijnesteijn fra Oosterbeek i Nederland deler samme yDNA. Det vil enkelt si at de deler samme mannlige forfar i direkte linje. Willem som snart er 91 år, har elsket å drive med slektsforskning og har fått publisert sin forskning om den danske Halvegge-slekten i flere genealogiske tidsskrifter både i Nederland og i Danmark.

Dr. Willem Bruijnesteijn forsker ikke selv lenger og ønsket hjelp til å finne forbindelsen med sin yDNA slektning Henry i Sarpsborg. I forbindelse med det kontaktet han Slekt og Data i Østfold, som igjen kontaktet meg.

Stort gap fra bonden Gjest Lervik i Aremark (nevnt 1630) og væpner Niels Pedersen Halvegge (ca. 1492-1542) fra Skjælland i Danmark

Da jeg fikk forespørsel om finne hvor farslinjen til Henry møtte farslinjen til Willem, tenkte jeg at det var liten sannsynlighet for at dette var mulig, men med litt flaks og litt historiske dokumenter så fant jeg en teori som Willem diskutere i sin artikkel.

Først litt om farslinjene.

Henry Normann Nilsens farslekt

Henrys farslinje direkte bakover kan føres tilbake gjennom 9 generasjoner til gården Lervik i Aremark (se Dr. Willem Bruijnesteijns artikkel for fullstendig oversikt). Da er vi kommet til Giest Lervik (nevnt første gang i 1630) som mange personer i Østfold er etterkommere av.

Linjen tilbake til Giest Lervik er det blitt forsket på før, men dessverre så er han nevnt som Giest Pedersen (Fangesæter) i flere nettbaserte slekts-trær.

Jeg ble mistenksom fordi det var knyttet fødsels- og dødsdato, med kilde til denne Giest Pedersen, og det er svært sjeldent man finner dette i Norge blant bønder i 1500-1600-årene.

Etter å ha forsket litt, fant jeg at denne Giest (Jest) Pedersen – oppgitt født 1562 – egentlig var

Jest Pedersen som ble født 100 år senere i 1662 (gravlagt 1751, 89 år gammel).

Dessverre er dette et klassisk eksempel på hvordan én persons feilaktig antagelse sprer seg til mange genealogiske nettsted.

Hva het Giests far?

Ett av mine oppdrag for Willem var å gå gjennom en hel mengde med kilder og forske frem nye og sende ham alle kildene knyttet til Henrys 9 generasjoner i farslekten. I forbindelse med det har jeg saumfart alle de eldste kildene om gården Lervik. I bl.a. [Rentekammer, revidert regnskap fra Idd og Marker len](#) finner jeg Giest konsekvent nevnt uten patronymikon (farsnavn + sen) og kun med navnet Lervik (i forskjellige skriveformer) i perioden 1630-1657. Etter 1657 er det kun sønnen, Brynill (f. 1614-1616), som blir nevnt. Her stopper tilsynelatende derfor farslinjen til Henry i kildene.

Dr. Willem Bruijnesteijns farslekt

Willem kan spore sin farslekt i direkte linje bakover til Niels Pedersen Halvegge ca. 1492-1542, og deretter videre bakover til 1200-tallet (se hans artikkel). Willem hadde en teori at en av sønnene til Niels Pedersen Halvegge, Hans Nielsen Halvegge (f. ca. 1580), var den direkte forfaderen til Henry; dette fordi han hadde mye informasjon om resten av familien, men ikke denne sønnen til Niels. Jeg tenkte dette var en umulig oppgave å bevise (og det var det jo), men

jeg elsker uløste saker, og satte i gang for å se hva jeg kunne finne.

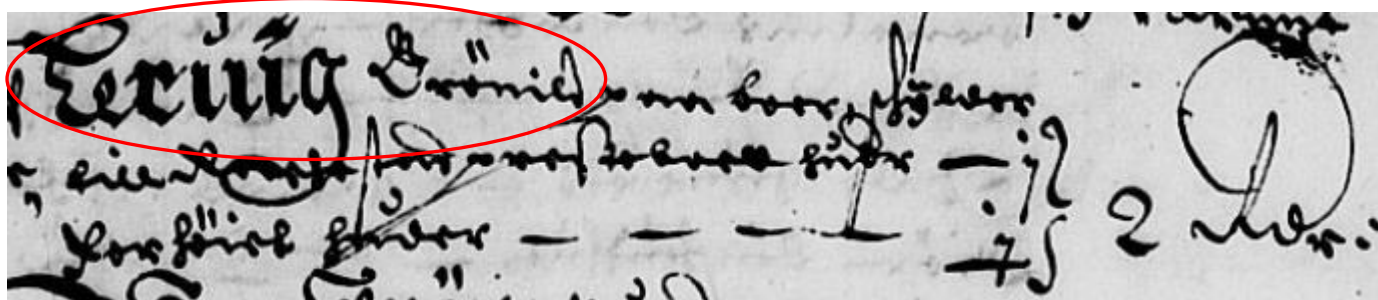
Brev fra 1531 om Tomb i Råde

I [Danmarks Adels Aarsbok](#) finner jeg en notis av et brev ridder Mogens Gyldenstjerne, som den gang var kongens lensmann på Akershus, skriver til kong Fredriks sekretær Johan Friis, at han har tatt Niels Pedersen (Halvegge) til fange i huset til hans søster Anna Pedersdatter (g.m. Oluf Svendsen Galde) som bodde på godset Tomb i Råde. Du verden – Tomb i Råde!

I 1528-1531, da Niels var i sin søsters omsorg i Tomb i Råde, kunne han da hatt en affære med en kvinne som var en av Henry Normann Nilsens formødre? Siden vanlige kvinner i Norge sjelden er nevnt ved navn i kilder før 1680, kunne jeg aldri bevise dette, men sendte teorien min til Willem. Uansett var dette det nærmeste vi kunne komme en felles forfar til Henry og Willem.

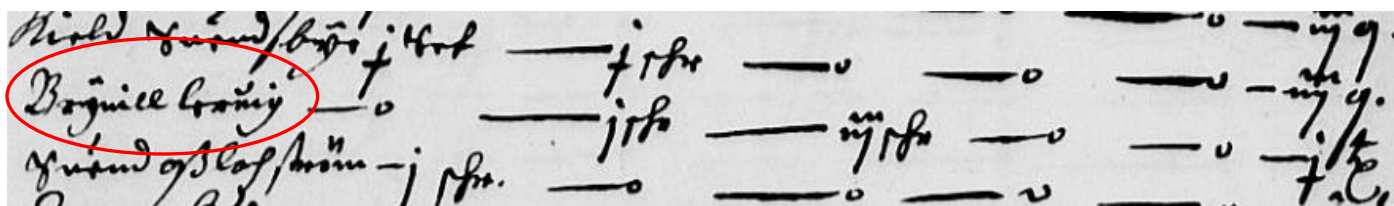
Hvorfor Niels Pedersen Halvegen var i varetekt hos sin søster og diskusjon omkring teorien over, kan dere lese i artikkelen til Dr. Willem Bruijnesteijn.

Noen av kildene med opplysninger om Gjerst Leerwig og sønnen Brynild

«Lervig Brönild»

Rentekammeret inntil 1814, Reviderte regnskaper, Lensregnskaper, R/Rb/Rbb/L0008: Idd og Marker len, 1659-1662. Brukslenke for sidevisning: <https://www.digitalarkivet.no/rk20080729660409>

«Brynill Lervig»

Rentekammeret inntil 1814, Reviderte regnskaper, Lensregnskaper, R/Rb/Rbb/L0007: Idd og Marker len, 1656-1659. Brukslenke for sidevisning: <https://www.digitalarkivet.no/rk20080729660053>

	Lund, ennchenn paaboer, schylder til Ko. Ma. $\frac{1}{2}$ hud, til ennchen Gunduor Lund $\frac{1}{2}$ hud. Biuger Ko. Ma.	1 $\frac{1}{2}$ dr.
	Birchebech, ennchen Gunild paaboer, schylder til Ko. Ma. $\frac{1}{2}$ hud, til bonndenn $\frac{1}{2}$ hud. Biuger Ko. Mayt.	1 $\frac{1}{2}$ dr.
45	Fladbye, Jnngebredt paaboer, schylder til Aremarch kierce schinnd 9, til Konngl. Ma. schinnd 9. Biuger Ko. Ma.	1 rdr.
	Glennde, Annders paaboer, schylder til bonndenn sielff 1 $\frac{1}{2}$ hud, forhøiget $\frac{1}{2}$ hud. Biuger Annders Glennde.	2 dr.
	Berger, Christoffer paaboer, schylder til capitulet 1 hud, til Konngl. Ma. $\frac{1}{2}$ hud, til Aremarch kierce schinnd 2. Biuger capitels ombudzmann.	1 $\frac{1}{2}$ rdr.
	Suendsbye, Olluff paaboer, schylder til Ko. Ma. huuder 1 $\frac{1}{2}$. Biuger Konngl. Mayt.	1 $\frac{1}{2}$ dr.
	Leerwig, Giest paaboer, schylder til Rachestad presteboel 1 hud, forhøiedt $\frac{1}{2}$ hud. Biuger mester Erich Madzenn paa Rachestad.	1 $\frac{1}{2}$ dr.

Et transkribert skattemanntall fra 1647

Kilde: Skattematrikkel 1647. 1: Østfold fylke, fra Nasjonalbiblioteket

Notis

Henry Normann Nilsen døde den 24. februar 2022, men han bekreftet i en e-post til Willem og meg at han gav tillatelse til bruk av den informasjonen vi hadde fått av ham, samt navn og bilde. Henry fortalte meg i en telefonsamtale at han synes det var stas at Willem og han hadde samme forfar og gledet seg over artikkelen Willem skrev.

Tips: hvordan lese og forstå gamle dokumenter

Å lese og forstå gamle dokumenter, som Rente-kammerets regnskaper, er vanskelig hvis man ikke

er drevnen i gotisk eller håndskrift generelt. Jeg er faktisk ikke så god på dette, men har lært meg en teknikk. Jeg ser etter et ord jeg forstår eller bokstaver jeg gjenkjenner og da lærer jeg mønsteret i hvordan disse bokstavene er håndskrevet.

Et eksempel er da jeg lette etter alle optegnelser fra 1600-tallet om gården Lervik i Aremark. Da fant jeg ut at gården som oftest ble skrevet med stavemåte **Leirvig**, og gjennom dette lærte jeg meg hvordan bokstavene i det ordet så ut. Deretter kunne jeg søke gjennom dokumentene kun etter det ordet, og slapp da å lese alt annet som ikke hadde betydning. Fant jeg ordet **Leirvig**, så prøvde jeg å lese alt rundt det.

To «uekte» grener av Halvegge-slekten

Av Dr. Willem Bruijnesteijn van Coppenraet

(tilrettelagt fra to artikler og oversatt av Margaret H. Strand)

For tolv år siden utga jeg artikkelen «Slægterne Halvegge og Væbner» i den danske Personalhistorisk Tidsskrift 2010 (sider 1-42 og 129-180). På side 138 forklarte jeg den antatte forbindelsen mellom den gamle Halvegge-slekten og den nederlandske slekten Halewegh–Bruijnesteijn. Slektskapet var sannsynlig men ikke tilstrekkelig bevist. Denne forbindelsen er selvfølgelig av vesentlig betydning for meg, forfatteren av artikkelen, siden jeg selv tilhører den slekten.

Men i de mellomliggende årene er mange flere opplysninger blitt funnet, og sammen danner de et oppsiktsvekkende bilde av deres liv i en periode på 1500- og 1600-tallet med konstant krigføring.

Ikke desto mindre, var det fortsatt tvil om to punkter:

- I. Var studenten Johan/Niels Halweg, født i Lier, Nederland, i 1526, virkelig sønnen til Niels Pedersen?
- II. Var Johan/Niels Halweg virkelig faren til piraten Claes Cornelis, som drev i Vesterhavet?

Begge antakelser ble støttet av flere argumenter, og var regnet som 90% sikre. Men hva med den resterende 10%?

Jeg ble nylig overrasket da jeg fant et Y-DNA treff mellom meg og en mann i Norge. Det gjeldt en Henry Normann Nilsen, bosatt i fylket Østfold. Alle hans forfedre på farssiden, helt fra 1500-tallet, hadde bodd i Østfold. Det var et område som ga gjenklang i min hukommelse i forbindelse med Niels Pedersen Halvegge!

La oss se på Niels Halvegges historie. Han levde fra omtrent 1492-1542. Han var en væpner og en ivrig kriger i tjeneste hos kong Christian II, tok del i forsvaret av København under beleiringen i perioden 1523-24, var kaptein under kamper i Østersjøen, mm. Men to ganger i løpet av sin karriere opplevde han perioder med uvirksomhet: i årene 1525-26 da Kong Christian II var i eksil med sitt hoff i Lier (nær Antwerp); og i 1531, etter vågalt å ha kommet inn i Norge, satt han i forvaring i Tomb herregård i nettopp Østfold fylke. Den perioden med maktesløs inaktivitet må ha vært temmelig kjedelig for den krigerske Niels.

Det finnes således en parallell: en kan godt tenke seg at i begge perioder eksploderte hans testosteron, og han ble far til et barn, sannsynligvis uekte – en i Lier, Nederland, i 1526 og en i Tomb, Østfold, i 1532. Niels sin forvaring ved Tomb er det

eneste tidspunktet i hele historien da Halvegge-DNA kunne ha blitt opphavet til Henry Nilsens farslinje.

Det er da logisk å trekke slutningen, i mangel på plausible alternativer, at jeg og Henry Nilsen er begge etterkommere av Niels Pedersen Halvegge. Dette er den grunnleggende hypotesen, men detaljene om hvert ledd i de to slektene kan diskuteres, disse må jo stadfestes gjennom vanlig genealogisk forskning.

Niels Pedersen Halvegge er den 6. generasjon i Halvegge-slekten som vi kjenner til:

0. Jens	* 1270
1. Niels Jensen af Kværkeby # 1340	* 1300
2. Anders Nielsen	* 1330
3. Olaf Andersen	* 1360
4. Jens Olafsen # 1416-1429	* 1390
5. Peder Jensen, # 1438-ca. 1510	* 1430
6. Niels Pedersen	* ca. 1492, † ca. 1542

(*beregnet fødselsår; # = omtalt)

Niels Pedersen, sønn av Peder Jensen Halvegge i hans alderdom med hans 2. hustru Anna

Ingemardr. Grubbe, ble allerede i 1516 titulert «Kongens tjener», og hele hans yrkesliv var viet til Kong Christian II i hans kamp mot motstanderen, den senere Kong Frederik.

I 1523-24, var Niels en av dem som forsvarte København under Henrik Gøyes lederskap, da byen ble beleiret av Frederik. Etter kapitulasjonen den 6. januar 1524, fulgte han Gøye og noen andre som dannet en liten kavalerienhet og motstandsgruppe (Henrik Gøyes Ryttere) i Bremen, i påvente av bedre tider. Denne gruppen ble oppløst i mai 1525. Da ble Niels med i hoffet til Kong Christian, som var i eksil i Lier, en liten by i nærheten av Antwerpen (i dagens Belgia).

Senere tjenestegjorde han som kaptein på et kaperfartøy på Mecklenburgskysten, bemyndiget av en av Kong Christians allierte, hertug Albrecht.

Men i mellomtiden i Bremen og Lier, i perioden 1524-26, kunne Niels ingenting annet enn å utarbeide ugjennomførbare planer for å gjenvinne den danske tronen. Endelig ble en plan iverksatt, i oktober 1531 invaderte Christian Norge, men det ble en katastrofe.

Men Niels var dratt dit for å utforske området allerede i mai 1531, han hadde den fordel at hans søster, Anna Pedersen Halvegge, bodde i området. Hun eide godset Tomb i Råde herred, Smaalenenes fylke, som hun hadde arvet fra sin avdøde mann, ridder Oluf Galde. At Niels befant seg der ble raskt rapportert videre, og han ble satt i arrest på godset. Igjen, kunne han ikke foreta seg annet enn å vente.

Det vesentlige for oss slektsforskere er at i begge perioder hadde Niels forhold med ukjente kvinner. Og slik avlet han to «uekte» sønner, en født i Lier i 1526, den andre i Tomb i 1532. Begge disse sønner hadde avkom, slik at Halvegge-DNAen ble ført videre til vår tid.

Lier-linjen

Her gir jeg en kort redegjørelse over de antatte medlemmer av Lier-linjen i Nederland. En mer detaljert beskrivelse med kildehenvisninger finnes i den nederlandske «Kroniek Bruinsteen» fra 2020 (før man ble klar over DNA-bekreftelsen).

De første to generasjoner er nokså innviklet, fordi enkelte navn kunne den gangen brukes om hverandre. I kong Christians hoff i Lier ble det snakket mange språk. På dansk kunne allerede Niels (et derivat av Nicolas) tilsvare Jens. Som et

resultat ble det lenge feilaktig antatt at to brødre ved navn Niels og Jens var involvert i forsvaret av København, i Bremen og ved hoffet i Lier.

Niels Pedersen kalte seg Nelus (som tilsvarer Cornelis) på tysk. Og på nederlandsk ble Nicolaas til Claes.

Generasjon 7:

Vi våger derfor å fremlegge hypotesen at Rotterdam-rederen – med bemerkelsesverdig gode bånd til det danske hoffet – Cornelis Claesen, omtalt i perioden 1553-1570, er identisk med Johan Haelwick fra Lier, student in Leuven mellom 1542-46. Det var vanlig på den tiden å begynne på universitetet i en alder av 17 år.

Imidlertid er han det svake leddet i forfedrenes linje, det manglende leddet som vi kommer tilbake til senere i mer detalj.

Alle steder nevnt her befinner seg i dagens Nederland og Belgia.

Vi har god grunn til å tro at Johan Haelwick, var sønnen til Niels Pedersen.

Det er også overveiende sannsynlig at Niels var identisk med Cornelis Claesen, en handelsmann og skipsreder bosatt i Rotterdam, som ble beskrevet i perioden 1553-70 som en som hadde gode handelsforbindelser med det danske hoffet. Da hans skip i 1570 ble plyndret i Østersjøen av en russisk pirat, anmodet han om og mottok hjelp fra danskekongen for å få erstatning for skipet. I 1567 sendte den spanske overmakten en ny guvernør til det opprørske Nederland, den grusomme hertugen av Alba.

Generasjon 8:

Vi hører ikke mer om Cornelis Claesen etter 1570. To av hans sønner, Claes og Jacob Cornelisz bruker heldigvis sporadisk det nederlandske familienavnet Halewegh. De flyktet fra landet før ankomsten av den beryktede spanske guvernøren, og ble med i flåten til opprørerne som ble kalt «havets tiggere», i Vadehavsområdet og Nordsjøen.

Claes og Jacob Halewegh var vinteren 1571-72 involvert i et dramatisk slag til sjøs, og ble dømt som pirater av den spanske overmakten i Groningen. Men de overlevde og rømte til Emden. Claes giftet seg der i 1577, og fra 1584 frem til han døde i 1605, leide han en gård i landsbyen Krewerd (i Groningen-provinsen). Jacob Cornelisz

Halewegh forble ugift og barnløs, men hans konstante tilstedeværelse i brorens liv gir oss en forsikring om at vi alltid har å gjøre med den samme Claes.

Sammen var de involvert i en dramatisk sjøkamp med spanjolene vinteren 1571-72, og som fangne «pirater» møtte de det spanske regimet i Groningen. Men sivile dommere respekterte krigens regler og markebrevet, og utviste dem. De kom til Emden, og der giftet Claes seg i 1577. Fra 1584 leide han en herregård i landsbyen Krewerd (akkurat som broren Jacob gjorde litt lenger unna). Claes Cornelisz døde i 1605.

Generasjon 9:

Claes Cornelissens sønn, Cornelis Claesens (Halewegh), ble født omkring 1580, antagelig i Emden, men vokste opp i Krewerd. Han giftet seg den 23. november 1617 i Groningen med Sara Bruinsteen. Hun var allerede blitt enke for 2. gang og var arvtaker til en hestehandel der. Claes tok del i konens hesteoppdrett. Sara hadde allerede fire barn fra sine to første ekteskap, men fikk enda en sønn og en datter med Cornelis Claesen. Han døde i Groningen omkring 1641/42. Samtlige av Saras sønner fikk morens etternavn Bruinsteen (i Groningen), tilsvarende Bruijnesteijn (i Nederland).

Oversikt over de etterfølgende generasjoner i Lier-linjen:

(Generasjon 10) Nicolaas Cornelissen Bruijnesteijn, mester salmaker og vognbygger i Haag.

Født i Groningen ca. 1619; † Den Haag ca. 1660,

Viet i Rijswijk den 26-6-1650 til Maria Witteman. De følgende generasjoner kan lett dokumenteres fra dåps-, vielses- og begravellesprotokoller.

11. Johannes Bruijnesteijn, dekoratør/kammermaler

Født i Rijswijk/Den Haag ca. 1655; begravet Rijswijk 29-12-1712,

Viet i Den Haag 13-6-1694 til Antonetta van der Horst.

12. Nicolaas Bruijnesteijn, mester kunst- og kammermaler og møbelsnekker

Døpt i Den Haag 5-11-1699; begravet Den Haag 21-9-1764,

Viet i Den Haag 4-8-1726 til Francina Robart (1705-1762).

13. Wilhelmus Antonius Bruijnesteijn,

Døpt Den Haag 16-7-1735; begravet Den Haag 31-8-1791,

Viet Den Haag 26-3-1775 til Dorothea van Rosmalen (1746-1798).

14. Johannes Franciscus Bruijnesteijn, kontorist

Døpt Den Haag 2-11-1777; † Amsterdam 31-7-1832,

Viet Den Haag 19-12-1802 til Cornelia Elisabeth van der Zant (1778-1827)

15. Wilhelmus Henricus Ignatius Bruijnesteijn, kontorist og handelsmann

Født Den Haag 15-1-1803; † Amsterdam 10-6-1871,

Viet Amsterdam 1-5-1829 til Lucretia Maria Schreuder (1789-1854)

16. Bernardus Johannes Antonius Bruijnesteijn, avdelingsleder i Nederlandsk Statsbank og kunstmaler. Født Amsterdam 13-6-1830; † Den Haag 8-5-1920,

Viet i Amsterdam 24-7-1856 til Catharina Gerarda Cocx (1828-1916)

17. Wilhelmus Johannes Martinus Bruijnesteijn, handelsmann for interiørvarer

Født Amsterdam 11-11-1857; † Den Haag 24-5-1921,

Viet i Amsterdam 3-10-1889 til Gesina Maria Dorothea Copenrath (1861-1943)

18. Nicolaas Bruijnesteijn, kunstmaler

Født Nieuwer Amstel 24-3-1893; † Utrecht 3-3-1950,

Viet i Den Haag 1-9-1927 til Sophia Theodora van Driel (1899-1979).

19. Willem Bruijnesteijn, kjernefysiker (PhD), gymnasierektor, feltoffiser, Ridder Oranje-Nassau.

Født Laren (NH) 25-12-1931; bor i Oosterbeek, Nederland

Viet Arnhem 20-12-1971 til Erna Marie de Kreek (1944-2020)

Fremtidige generasjoner, bosatt Arnhem:

Bernard Nicolaas Bruijnesteijn, *ingeniør*. Født Arnhem 15-10-1974,
Viet Nijmegen 29-7-2013 til Johanna Brunhilde Petronella Nouws (f. 1982)

Nils Willem Bruijnesteijn, Født Arnhem 8-5-2018.

Så langt var slektsleddene kjent da Bruinsteenkrønikken ble publisert. Og plutselig kom rapporten om y-DNA-likhet, for sent til å fa med de betydelige konsekvensene i boken.

I utgangspunkt, er en likhet ikke noe spesielt: innenfor de to millioner registrerte y-DNA-profilene er det alltid noen få som samsvarer av ren tilfeldighet. Men det forholder seg annerledes hvis forholdet kan begrunnes logisk, hvis en gnist av inspirasjon lyser opp sinnet: hva om...? Og dette er nettopp tilfellet her.

DNA-kompisen min er en nordmann, som jeg for enkelhets skyld refererer til med fornavnet hans, Henry. Han bodde i fylket Østfold, et tynt befolket område sørøst for Oslo nær svenskegrensa. Området er på størrelse med provinsen Nord-Holland (4000 km²), men med en befolkning på bare 300.000 mennesker.

Og Henrys mannlige forfedre har alle i uminnelige tider bodd i det samme området. En gang spilte Østfold en rolle i familien Halvegges historie.

Anna, søsteren til Niels Pedersen, hadde vært gift med [Ridder og Riksraad Oluf Galde](#), bosatt i Råde-distriktet i Smaalenenes Amt og eier av den største eiendommen der, [Tomb herregård](#). Etter hans død i 1530 ble Anna arving til godset.

*Galde
våpenskjoldet*

I mai 1531 hadde Niels greidd å infiltrere området som forberedelse til en invasjon av Kong

Christian, trygg på at han kunne gjemme seg sammen med søsteren. Det var en grov feilberegning. Han ble forrådt, og i stedet for å gjemme seg, ble han arrestert på Tomb og satt i husarrest. Da Kong Christian invaderte i 1531, gikk han rett i en felle og ble fengslet til sin død.

Niels sin lojalitet mistet sitt grunnlag etter alle disse årene, han skiftet side, vendte tilbake til Danmark og gikk nå i kamp for Kong Frederik.

I 1531 tilbrakte derfor Niels omtrent 6 måneder i inaktiv tilstand, noe som minner veldig om situasjonen i Bremen og Lier noen år tidligere.

Nå, fem århundrer senere, bor Henry i Hafslundøy, 18 km. i luftlinje fra Tomb! En tilfeldighet?

Hvis vi aksepterer at det må være en forbindelse (med tanke på DNA-samsvar), er forklaringen ganske innlysende. Niels var en aktiv kriger. To ganger i sitt liv ble han tvunget til å tilbringe måneder i lediggang, i 1524-26 i Lier, og i 1531 i Tomb. Han taklet det ikke psykologisk, en testostereksplasjon fulgte. Begge gangene fikk han en sønn med en ukjent kvinne.

Teoretisk er det mulig at hans omgangskrets arrangerte et formelt ekteskap, men det er mer sannsynlig at barna ble født utenfor ekteskap. Begge de uekte sønnene, Cornelis Claesen i Lier, f. 1525 og en fremdeles ikke navngitt sønn i Tomb f. 1532, er i spissen for en familielinje som overlever til i dag, og er forbundet med et felles y-DNA.

En oppsiktsvekkende utvikling

I, tør jeg si, en livslang undersøkelse, nøstet jeg opp slektsleddene til Bruijnesteijn-familien. De første notatene stammer fra 1941, da jeg var ni år gammel. I 2020 var jeg 89. Slekstreet dekket perioden fra 1340 og frem til i dag.

Var nå alt ganske klart? Vel, for å være rettferdig må jeg innrømme at det var en lenke i det som ikke var 100% vanntett, et virtuelt sted i den ellers veldig overbevisende familiehistorien, som til slutt dukket opp på trykk for to år siden: **Kroniek Bruinsteen**, skrevet av undertegnede, og utgitt i 2020.

Men, da den allerede ferdigtrykte boken lå klar, dukket plutselig løsningen på den «manglende lenken» opp på bordet foran meg, i form av en e-post fra USA, fra *FamilyTree DNA*.

Hovedfamilien var den danske familien Halvegge, beskrevet i detalj i nevnte krønikk, og også i (dansk) Personalhistorisk Tidsskrift (2012) samt i Danmarks Adels Aarvog 2009-2011.

Halveggene var væpnere, adelsmenn uten tittel, sammenlignbare med *junkere* i andre land.

For å kunne forstå slektsleddene godt, vil jeg gi en forenklet skjematisk oversikt over denne «utdødde» klanen. Forfedrenes linje, som vil kreve ytterlig oppmerksomhet, er angitt i rødt.

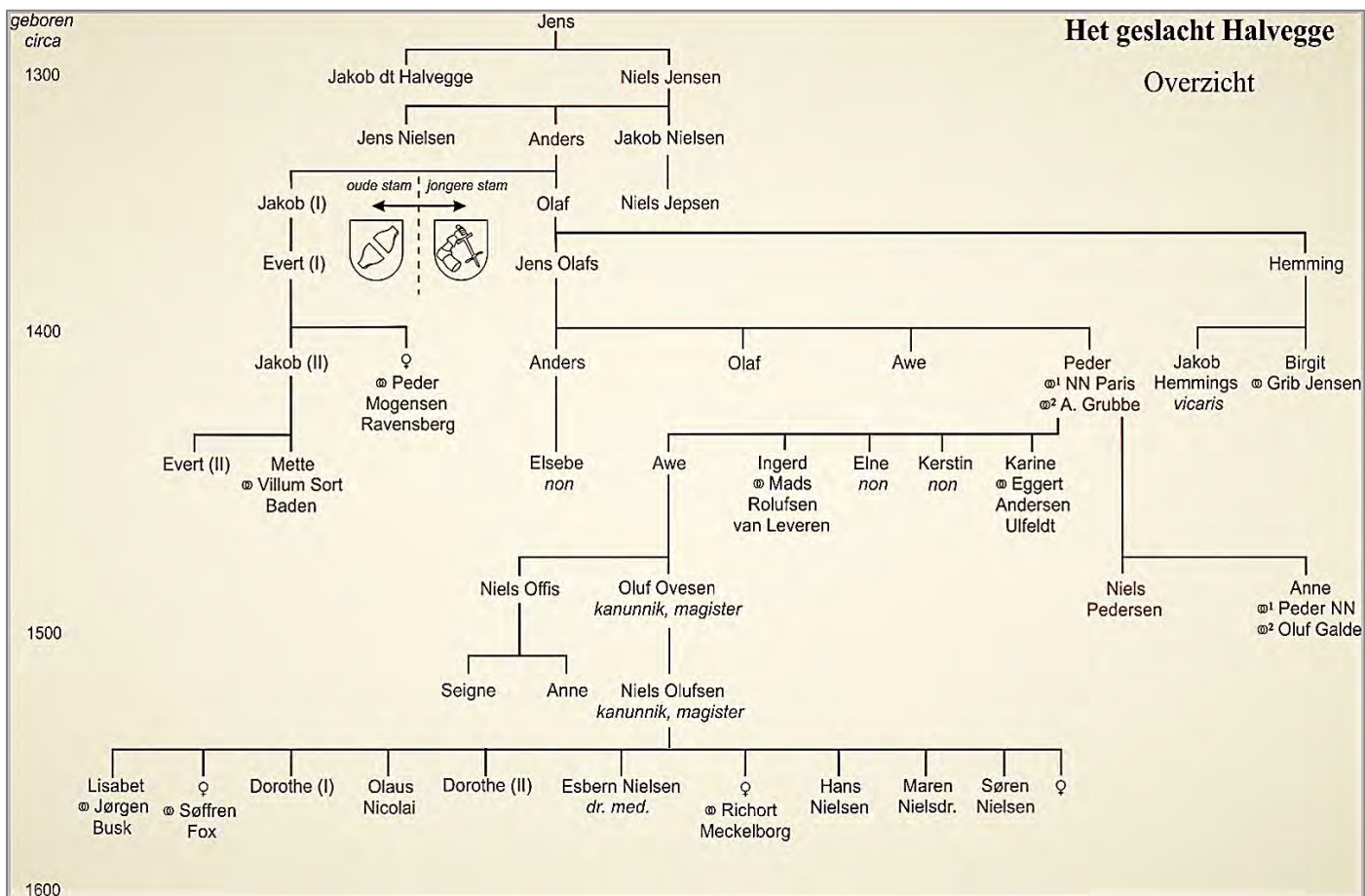
Probanden i våre betraktninger, Niels Pedersen Halvegge, ble født av farens andre ekteskap i

alderdommen. At Niels og søsteren Anna var til var årsak til splid i familien.

I Norge ble patronymikon som regel brukt fremfor et arvelig etternavn. Men i prinsipp har samtlige mannlige etterkommere av Tomb-linjen rett å bruke slektsnavnet **Halvegge**.

Den norske stamlinjen består derfor av en sekvens med patronymy. Etter generasjon nr. 6, Niels Pedersen Halvegge, var navnene til nr. 7 og 8 fortsatt ukjent i begynnelsen. I noen Internett-kilder, er nr. 8 nedtegnet som **Jest Pedersen** (1562-1651). I så fall, i henhold til reglene for patronymy, burde nr. 7 være en **Peder Nielsen**. Men det er gode grunner til ikke å tro på dette. Jeg kommer snart tilbake til det.

Men først stamlinjen, så vidt det er kjent.

Oversikt over slekten Halvegge

Ordforklaring:

Geboren circa = Født omkring

Jongere stam = Yngre linje

Vicaris = Prest

Non = Nonne

Oude stam = Eldre linje

Kannunik = Kannik

Magister = En universitetsgrad

Tomb-linjen

I november 1664 var Brønild Giestsen, innehaver av garden Lervik, 50 år gammel, så beregnet fødselsår er 1614. Hans far, Giest, som alltid ble nedtegnet uten etternavn, ble hyppig nevnt i lensregnskapene for perioden, første gang som bonde i Lervik. Allerede i 1633/34 er Brønild nevnt som deleier. I 1646 skal Giest ha kone og barn. I 1657 var Giest og Brønild oppført sammen

for siste gang, men i mellomtiden (1634-1657) var Giest tydelig hovedpersonen. Fra 1658 er Brønild plutselig den eneste leietakeren, så Gjest antas å ha dødd omkring 1657/58. Det later som om etternavnet til Giest var et tabuemne, og at han ble sendt bort fra Tomb så langt som var mulig innenfor Smaalenene.

Alle stedsnavn nevnt her er i Østfold, Norge, unntatt Fauske som er i Nordland fylke.

Gen. 7. ?? sønn av Niels Pedersen, f. 1532 Tomb, Råde.

8. **Giest**,(etternavn ukjent) fødselsår usikker, d. 1657/58 Lervik, Aremark.
9. **Brønild Giestsen**, f. 1614 Lervik, Aremark, d. ?
10. **Hans Brynildsen**, f. 1655/56 Lervik Nordre, Aremark. Begravet 29-05-1729 Mellemdalen Østre, Rakkestad. Vielse ukjent.
11. **Ingebret Hansen** f. 1681 Mellemdalen Østre, Rakkestad. Begravet 23-01-1763 Murtnes, Degernes, Rakkestad- Viet til Ingjeld Andersdatter f. 1685 Kilebu, Degernes, Rakkestad.
12. **Lars Ingebretsen**, *soldat*, f. 1714/15 Mellemdalen Østre; Rakkestad. Begravet 16-03-1777 Finpaa, Mellemdalen Østre, Rakkestad. Viet Rakkestad 7-1-1751 til Kari Hansdatter, f. 1726/27 Rakkestad, begravet 23-10-1791 Finpaa, Mellemdalen Østre, Rakkestad.
13. **Anders Larsen**, *soldat*, døpt 08-04-1759 Finpaa, Mellemdalen Østre, Rakkestad, d. 21-08-1823 13. Murtnes, Degernes, Rakkestad. Viet Rakkestad 25-3-1790 til Kirsti Nielsdatter, døpt 10-12-1758 Sørtdalen; Degernes; Rakkestad, d. 23-04-1809 Murtnes plass, Murtnes, Degernes, Rakkestad.
14. **Nils Andersen** døpt 13-12-1795 Sørtdalen, Degernes, Rakkestad, d. 21-02-1862 Jøngerud, Kirkeby, Øymark. Viet Øymark 14-4-1832 til Lisbet Nilsdatter f. 13-06-1811 Torkildsrud, Bergstrøm, Aremark, d. 02-10-1894 Huset, Kirkeby, Øymark.
15. **Nils Nilsen (Høvik)**, *bonde*, f. 09-03-1851 Jøngerud, Kirkeby, Øymark, d. 30-03-1937 Høvik Vestre, Rokke, Berg. Vielse nr. 2 Berg 18-1-1884 til Marte Johannesdatter f. 25-08-1857 Grimsøen Østre, Ingedal, Skjeberg, d. 03-05-1936 Høvik Vestre, Rokke, Berg.
16. **Nils Nilsen** f. 20-04-1893 Moseby, Kirkeby, Øymark, d. 21-01-1975 Degernes Aldershjem, Rakkestad. Viet Berg 2-11-1929 til Karla Agnes Johansen f. 01-03-1903 Ugjestby Nordre, Asak, Berg, d. 22-03-1973 Sarpsborg Sykehus.
17. **Henry Normann Nilsen** f. 09-05-1931 Holen, Degernes, Rakkestad, d.24-2-2022 Bodde i Hafslundsøy, Sarpsborg. Viet Tune, Sarpsborg 25-11-1961 med Bjørg Magdalena Wangen, f. 02-06-1930 Fauske, Nordland, d. 31-10-2003 Hafslundsøy, Sarpsborg.

Som nevnt, bruker denne slektslinjen bare patronymer. Hvis de hadde vært klar over statusen sin, kunne alle disse menneskene imidlertid ha brukt familienavnet **Halvegge**. Opplysningene fra den norske siden ble opprinnelig samlet av Henry Nilsen selv, men er nylig blitt verifisert og komplettert av en profesjonell slektsforsker, fru Cathrine Apelseth-Aanensen fra Moss. Hun så det som en utfordring å avklare gapet i spissen for den norske linjen. Den eneste tilgjengelige kilde til disse opplysningene er en serie skatteregistre på leietakergårder i Statsarkivet i Oslo.

Det eldste utgangspunktet var en omtale fra november 1664 om Brønild Gjestsen, 50 år gammel, som leietaker av Lervik-gården. Det gir oss fødselsåret 1614. Gjest, så vel som Brønild, som leietakere av Lervik-gården forekommer mange ganger før 1664, men bare som et enkelt fornavn uten etternavn eller patronymikon.

Gjest ble nevnt for første gang i Lervik i 1630-31, i 1629-30 bodde andre personer der. I 1633-34 regnes Brønild som en medinteressent. I 1646 ble Gjests kone og datter nevnt i forbifarten. Gjest og Brønild er sist nevnt sammen i 1657. I mellomtiden 1634-1657 har Gjest tydelig hovedansvaret. Men fra 1658, var det bare Brønild som var

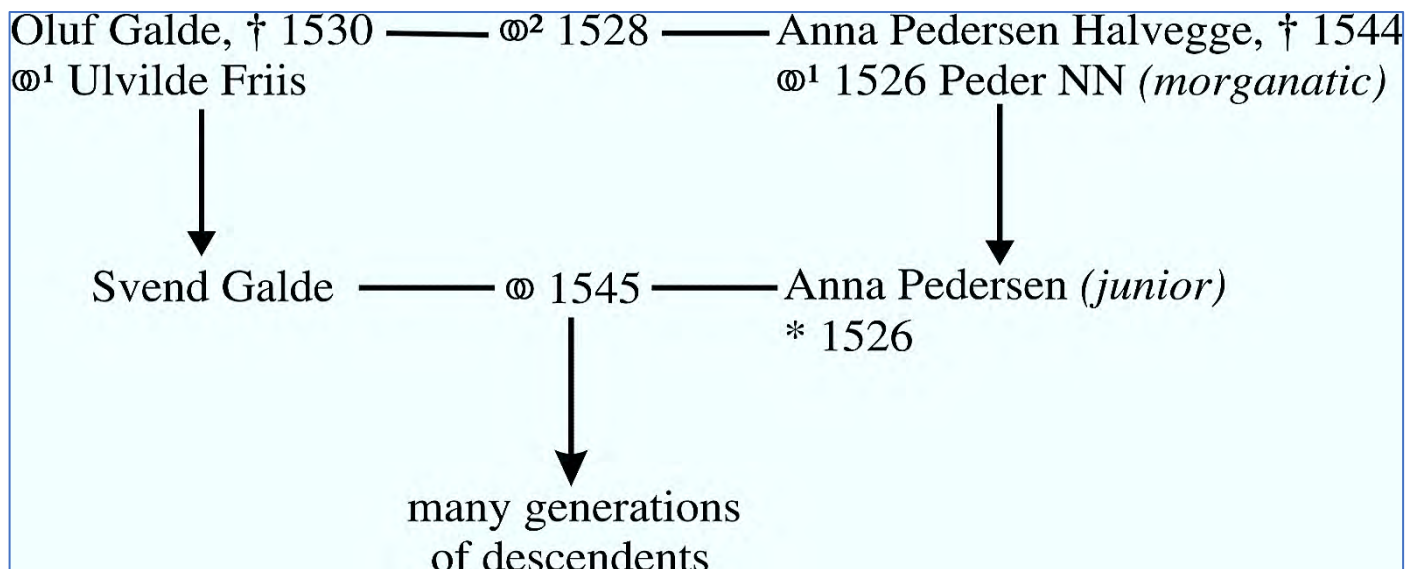
leietaker. Vi trekker derfor slutningen at Gjest døde i perioden 1657-58.

Dessverre kommer vi ikke lenger bakover, det virker som om det er et tabu om Gjests opprinnelse. Det er også påfallende at han, sett fra Tomb, er sendt så langt som mulig unna innenfor Østfold Amt, se kartet.

I et forsøk på å forstå dette, analyserer vi hendelsene ved Tomb omkring den aktuelle perioden ved å bruke Bruinsteen-krønikken, kapittel 6: *Den danske familien Halvegge*.

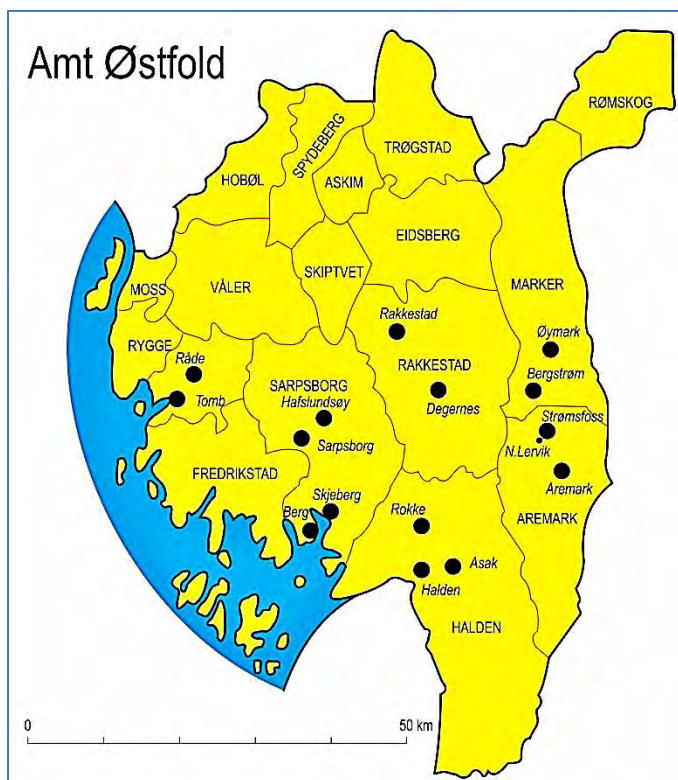
Oluf Svendsen Galde, ridder og kongelig rådmann i Norge, ble i 1527 overført av Kong Frederik til Råde-distriktet og bodde på Tomb Herregård. Han giftet seg med Anna Pedersen Halvegge i 1528. Det var andre ekteskap for begge: Oluf Galde var enkemannen til Ulvilde Henriksdotter Friis; Anna hadde hatt et kort ekteskap med en gårdshandler Peder (hvis etternavn er ukjent). Og begge hadde et barn fra sitt forrige ekteskap.

Det gjør det veldig uoversiktlig for senere slektsgranskere at Anna Pedersens datter hadde samme navn som moren og giftet seg dessuten med stefarens sønn, Svend, i en alder av 19 år. Se skjemaet.

Anna Pedersen Halvegge, søsteren til Niels Pedersen Halvegge, som var enke på Tomb. Hennes ekteskap var morganatisk, som betyr et ujevnbyrdig ekteskap, f.eks. inngått mellom en fyrstelig mann og kvinne av lavere sosial stand, hvor hun og de barn som blir født i ekteskapet ikke oppnår de rettigheter som følger av mannens stand.

Sønnen Svend Galde har mange generasjoner med etterkommere.

Etter hennes død valgte Svend og Anna (jr.) hverandre og giftet seg.

Men hva med den nå 12 eller 13 år gamle bastardgutten? Min gjetning er at han på en taktfull måte ble kjøpt inn i en leiegård langt unna, i den andre enden av Østfold, ved svenskegrensen, og så anonymt som mulig.

Det er takket være moderne DNA-teknologi og en kombinasjon av omstendigheter at vi i det minste kan tildele ham nummer 07 i anerekken.

DNA

y-DNA-likhet, i kombinasjon med den usannsynlige «tilfeldigheten» til begivenhetene i Tomb, betyr at vi nå kan trekke slutningen at både Henry Nilsen og Willem **Bruijnesteijn** er etterkommere av Niels Pedersen Halvegges rette mannlige linje.

Dette endrer ikke det faktum at linjene fremdeles kan være tvilsomme i noen henseender.

Foruten identiteten til den norske nr. 07, ønsker vi fremdeles å få en bekreftelse om den nederlandske nr. 07, Rotterdam-rederen.

Men for den øvrige slekten kan vi nå anta at alle antatte far-sønn-forhold er biologisk korrekte, en sikkerhet som mangler mange slektstrær!

Jeg tror at slike DNA-slektsbevis over 13 + 11 = 24 generasjoner er ganske sjeldne og oppsiktsvekkende!

På neste side følger en totaloversikt over de to slektslinjene.

Oluf Galde døde så tidlig som i 1530, og ved kongelig forordning ble hele arven hans, inkludert **Tomb** og autoriteten som *Dame av Råde*, overført til enken Anna (senior).

Etter en 14-årig regjeringstid, der hun også møtte razzia, arrestasjonen og forvaringen av broren Niels, samt fødselen av hans uekte sønn i 1532, døde Anna (sr.) i 1544, og hele godset gikk over til Svend Galde.

Og Svend betraktet også Annas datter som en del av arven, og bestemte seg for å gifte seg med henne.

Tenk deg nå situasjonen: Fra Olufs død i 1530 til hennes egen død i 1544 måtte Anna (sr.) oppdra en datter og en stesønn i tillegg til sine offisielle plikter, men i tillegg ble hun sittende fast med brorens bastardbarn i 1532. Siden hennes egen *blazon*¹ heller ikke var skinnende ren, kan vi anta at hun oppfylte denne oppgaven samvittighetsfullt.

¹ Blazon er et begrep fra heraldikk og betyr utforming av et våpenskjold, eller i overført betydning, stamtavle.

6

Niels Pedersen Halvegge

væbner, Sjælland (DK)

* ca 1495 | † ca 1542

*Lier line**Tomb line*

Halewegh, NL

Cornelis Clasen

* 1526

7

7

NN Nielsen

* 1532

Claes Cornelisz

† 1605

8

8

Giest NN-sen

* ?

† 1657

Cornelis Claesz
* ca 1580 † 1641
∞ Sara Bruijnsteen

9

9

Brynild Gjestesen

* 1614

† ?

Nicolaas

* 1619

10

10

Hans Brynhildsen

* 1656

† 1729

Johannes

† 1712

11

11

Ingebret Hansen

* 1682

† 1763

Nicolaes

* 1699

† 1764

12

Wilhelmus Antonius

* 1735

† 1791

13

12

Lars Ingebretsen

* 1715

† 1777

Johannes Franciscus

* 1777

† 1832

14

13

Anders Larsen

* 1759

† 1823

Wilhelmus Henricus Ignatius

* 1803

† 1871

15

14

Nils Andersen

* 1795

† 1862

Bernardus Johannes Antonius

* 1830

† 1920

16

15

Nils Nilsen

* 1851

† 1937

Wilhelmus Johannes Martinus

* 1857

† 1921

17

16

Nils Nilsen

* 1893

† 1975

Nicolaas

* 1893

† 1950

18

Willem Bruijnesteijn

Oosterbeek NL

19

17

Henry Normann Nilsen

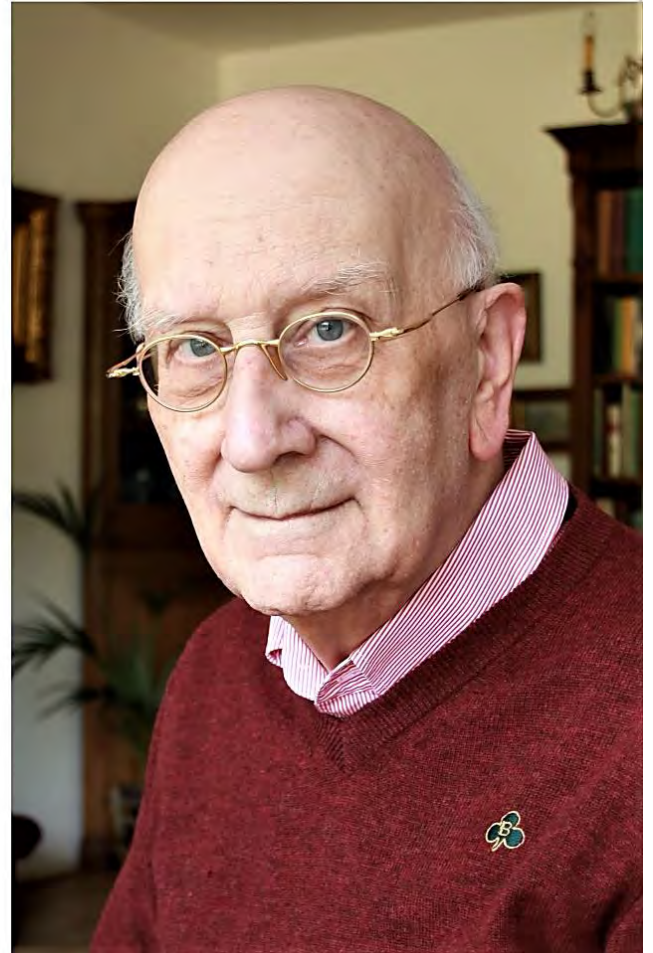
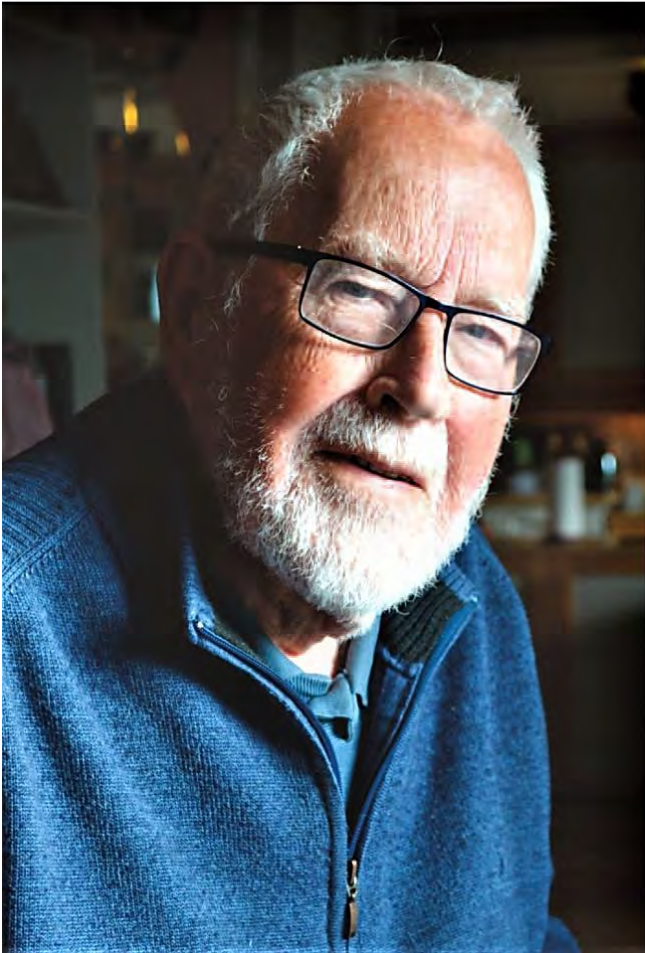
Hafslundsøy, Norge

* 9-5-1931

← yDNA match →

Norway, Østfold

Bruijnesteijn, Netherlands

*De to y-DNA-treffene fotografert i 2020:
Henry Normann Nilsen fra Østfold, Norge (til v.)
og Dr. Willem Bruijnesteijn, Oosterbeek, Nederland*

Tips for slektsgranskere

SJØMENN I UTENRIKSFART?

Den norske sjømannsmisjonen førte kirkebøker over kirkelige handlinger slik som dåp, konfirmasjon, vielser og begravelser i sine kirker i havnebyer i mange land.

Disse kirkebøker kan man finne i Digitalarkivet ved å bruke FINN KILDE-funksjonen, velge KIRKEBØKER og så ønsket verdensdel og land:

Amerika	▼
Norden	▼
Resten av verden	▼

Det var ikke nødvendigvis bare sjømenn og deres familiemedlemmer som ble nedtegnet, de omfattet også noen vanlige nordmenn som bodde i store havnebyer og hadde en luthersk sjømannskirke i nærheten.

MISJONÆRER

Disse utenlandske kirkebøkene i Digitalarkivet omfatter også prestefamilier og andre som tjenestegjorde i de norske misjonene i Afrika, Østen og andre steder; samt norsk-lutherske kirker i områder med mange norske immigranter.

MANGE LAND

Det finnes derfor norske kirkebøker fra mange flere land og steder enn man ville tro:

ARABISKE EMIRATER

ARGENTINA

AUSTRALIA

BELGIA

BRASIL

CANADA

DANMARK

FINLAND

FRANKRIKE

INDIA

INDONESIA

ISLAND

ITALIA

JAPAN

KINA

MADAGASKAR

NEDERLAND

PORTUGAL

RUSSLAND/SOVJET

STORBRITANNIA

SVERIGE

SØR-AFRIKA

SØR-KOREA

TRINIDAD OG TOBAGO

TYSKLAND

USA

I noen land er det kirkebøker fra mange havnebyer, misjoner eller norsk-lutherske forsamlinger (f.eks. fra den amerikanske midt-vesten). Det er hele 44 steder listet i USA, men ettersom noen av disse er stater med kirkebøker fra flere byer, er det jo mange flere. Og det er noen databaser der over transkriberte gravsteiner.

Så det kan være mulig å finne norske emigranter hvis man vet hvor de bodde.

KLAUSULER

Vanlige klausuler for kirkebøker gjelder, så selv om hele kirkeboken er skannet, har man ikke tilgang til datoer etter sperrefristen. Det finnes en kirkebok for norske studenter i Europa, hele den skannede er sperret, men noen treff kan man få i de søkbare databasene.

DITT DIGITALE DØDSBO?

Vi har fått følgende gode råd tilsendt fra Liv Berger:

Her er mine tanker om webinarer i Slekt og Data om alle sosiale medier som blir etter oss.

Har nettopp sittet på webinar i Slekt og Data med tema om hvordan man skal rydde opp før vi forlater denne verden.

Hvordan sikre ditt digitale dødsbo?

<https://slektogdata.no/nb/webinar-hvordan-sikre-ditt-digitale-dodsbo>

Foredragsholder: Heidi Sitara Fjeldvig

«Hun er en erfaren slektsforsker, og har jobbet med IT for ulike arbeidsgivere i hele sin yrkeskarriere.»

Masse flotte tips om digital lagring, alle sosiale medier og alt som det må lages testamente for at andre skal kunne få tilganger til, osv., og ikke bli anklaget for identitetstyveri. Nyttig webinar!

Men til syvende og sist, var det best å skrive ut det som var veldig viktig på papir som tåler å bli lagret i 100 år. Og bilder burde lages i fotobøker for etterslekten.

Man bør helst lage en slektsbok, hvis man holder på med slektsforskning. Det var så godt å høre at selv en virkelig datanerd ikke kunne love at det som er lagret digitalt på forskjellige steder, måter, programmer osv. var lesebare og mulig å åpne i fremtiden. Ikke så langt som 10 til 20 år frem i tid heller.

Jeg bruker løse diskett/minnepinner for å lagre alle bildene mine. Har mål av meg til å rydde opp i strukturen og få laget album.

Altså konklusjon: Ikke stol for mye på den digitale verden. Det er fremdeles det trykte på papir som kan være evigvarende!

Andre nyttige webinarer finner du her på hjemmesiden til Slekt og Data:

<https://slektogdata.no/nb/snarvei-til-vare-tjenester/webinarer/se-opptak-av-slekt-og-datas-webinarer>

ROOTSTECH 2023

Årets **Rootstech** finner sted i Salt Lake City, Utah, fra 2-4. mars. **RootsTech** er en stor konferanse for slektsgranskere med besøkende og foredragsholdere fra mange land. I messehallen er det også mange stands.

<https://www.familysearch.org/rootstech/event/rt2023>

Foredragene blir sendt live (husk tidsforskjellen på 8 timer), og blir også tilgjengelige som webinarer i en periode etterpå. For å delta, må man melde seg på. Registrering er gratis.

Mange av foredragsholderne er verdenskjente eksperter innenfor sine fagfelt, og representerer mange genealogiske foreninger og kommersielle selskaper, så vel som privatindivider. Her er noen eksempler: Legacy FamilyTree, The Society of Genealogists, Your DNA-Guide, The Family History Guide, Ancestry.com, MyHeritage, FamilySearch og FamilyTreeDNA.

Virtually **FREE**

200+ NEW on-demand class sessions and classes

Main stage presentations and keynote speakers

Chat support and online research consultations

Connect with cousins using Relatives at RootsTech and messaging

Virtual expo hall

Register for Virtual Event **FREE**

ArkivDigital

I forrige nummer av Østfoldslekt hadde vi en reportasje fra de svenske slektsforskerdagene 2022 i Skövde. Der hadde *ArkivDigital* både stand og flere foredrag. I artikkelen nevnte vi *ArkivDigital*s ressurser i korte trekk, her følger en mer utfyllende versjon til dere som jobber med svenske aner.

[ArkivDigital](#) selger abonnement som gir tilgang til sine databaser. Det er ikke vår hensikt å drive reklame for et kommersielt selskap, men kun å hjelpe dere med svenske aner å bli kjent med og sammenligne de slektshistoriske ressursene som finnes fra Sverige. Slik det står i dag, er *ArkivDigital* og det svenske Riksarkivets *Digitala Forskarsal* de nettbaserte ressursene som nærmest tilsvarer det norske Digitalarkivet i omfang.

Digitala Forskarsalen

Det svenske Riksarkivets skannede og søkbare ressurser, [Digitala Forskarsalen](#) (tidligere SVAR) er jo en god nummer to, og er helt gratis å bruke! Deres digitaliserte kilder er, som jeg nevnte i forrige nummer, for det meste i svart/hvitt, skanninger av de gamle mikrofilmene laget av *The Genealogical Society of Utah* (forløperen til *FamilySearch*) i sin tid. Men skanning av flere kilder er nå i gang i det svenske arkivverkets *Digitaliseringscentrum* i Fränsta. Og *Digitala Forskarsalen* har fått flere søkbare databaser, der man kan bl.a. søke etter personnavn. Så man kommer langt med deres ressurser.

ArkivDigital

*ArkivDigital*s skanninger er i farge, hele 93 millioner bilder, tatt med moderne skanningsutstyr utviklet av *FamilySearch*, som gir skarpere bilder. Så hvis du kommer over en kilde du gjerne vil lese som er uklar i *Digitala Forskarsalen*, kan du prøve samme kilde i *ArkivDigital*s versjon.

Man kan prøve et korttidsabonnement, eller en nybegynnerpakke med en lærebok i svensk slektsgransking (*Släktforskning på riktigt*, av Håkon Skogsjö) inkludert. Man kan også få et 24-timers prøveabonnement gratis for å prøve ut deres ressurser.

av Margaret H. Strand
redaktor@of.slektogdata.no

Det er også mulig å besøke ett av *FamilySearch*-sentrene i Østfold – Fredrikstad og Moss – eller Oslo, der sentrets PCer har gratis tilgang til *ArkivDigital*, *Ancestry.com* og en del andre kommersielle nettstedet.

Andre kilder

Det finnes også en del søkbare databaser med opplysninger fra svenske kirkebøker (inkludert *husförhörslängder*), bl.a. [Släktdata](#), som er gratis. De har transkriberte kirkebøker fra store deler av Sverige, kanskje mest fra sydvestre deler av landet.

En annen gratis nettside, [Demografisk Databas Södra Sverige](#), har kirkebøker (transkriberte poster i søkbare databaser) fra de tre sørlige landskap, Halland, Skåne og Blekinge. De har også et par databaser for dem som har svenske sjømenn i sin slekt, [Skeppslista 1837-1908](#) og [Sjömansdatabas 1871-1939 for Karlskrona](#).

De store internasjonale aktørene [FamilySearch](#) (gratis), [Ancestry.se](#) (abonnement) og [MyHeritage](#) (abonnement) har også en god del fødsler, viede og begravede fra Sverige, samt poster fra *husförhörslängdene*.

Bruk av ArkivDigital

ArkivDigital presenterer gratis webinarer på Zoom hver måned, som forklarer steg for steg hvordan man bruker deres produkter; kalenderen finner man på deres nettside. Har man ikke anledning å delta på det oppsatte tidspunktet, vil man finne videoer om bruk av ArkivDigitals ressurser på [YouTube](#).

De har også en [blogg](#), der man får tips og siste nytt om deres produkter. ArkivDigital har lagt ut mange undervisningsvideoer og opplysninger under menyen **Lär dig mer**.

Komme i gang

Man kan enten kjøpe et abonnement med en gang eller registrere seg og få en prøveperiode på 24 timer. Deretter får man kjøpe et månedsabonnement for SKR 395,-, så man får en rimelig prøveperiode uten store utlegg. De har svensk og engelskspråklig versjon.

Når man logger inn og klikker på STARTA PROGRAMMET, får man en liten meny i blått på venstre side av skjermen med fem knapper.

- Arkivsøking (skannede kilder)
- Registersøking (søk i databasen)
- Kartsøking (flybilder, forsamlinger og steder tilknyttet personer i ditt slektstre)
- Släkträd (BETA)
- Bokmärken

Fra søkesiden (vist i neste kolonne) kan man velge sogn/kommune samt type arkiv, f.eks. [Församling/Socken](#) som er portalen til de rikholdige svenske kirkebøkene.

Vær obs. på at ArkivDigital har noen kilder fra andre land enn Sverige, f.eks. fra svenske lutherske kirker i utlandet.

Man finner minst like mange forskjellige kildetyper her som i det norske Digitalarkivet, f.eks. militære kilder, borgerbrev, fengselsarkiv, protokoller fra diverse typer domstol, sykehus og barnehjem osv.

ArkivDigitals skannede ressurser

Når man får treff i et sogn, vil det vises en liste over de forskjellige bind av kirkebøkene, der man kan velge type og årstall etter behov. Klikker man en gang på et bind, vil man få flere opplysninger om innholdet. Man åpner det ved å dobbeltklikke, eller ved å bruke den oransje *Öppna volym*-knappen.

Navigering i skannede kilder er intuitiv, ved hjelp av piltaster eller ved å flytte seg nedover den nummererte sidelisten.

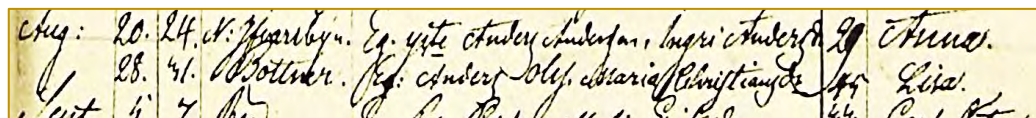
En ofte oversett mulighet er funksjonen *Bildinställningar*, der man bl.a. kan øke kontrasten hvis en innføring er vanskelig å lese. Man kan ha flere bind åpne samtidig.

Jeg tar et eksempel fra nybegynnerkurset holdt i høst der deltakerne skulle jobbe med en «bestefarsoppgave» om Rasmus Halvorsen Enger fra Rømskog. Hans kone, Lisa Andersdatter, var oppgitt å være født i Sverige i 1845, og 1875-tellingen samt vielsesprotokollen viste sognet, Östervallskog i Värmland, litt nord for Töcksfors. 1910-tellingen viste hennes fødselsdato som 1845-08-28. Vielsesinnføringen i 1871 oppga hennes fars navn som *Anders Andersen*.

Ved å velge **Östervallskog** og **Församling/Socken**, får man opp en lang liste med kirkebøker.

Fødselse- og dopbok for perioden 1839-1859 var derfor første valget og der fant vi en Lisa født på riktig dato, men med far Anders Olsson (og ikke Anders Andersson) på Bottner og hustru Maria Christiansdotter.

Så neste skritt var å tittle på husförhörslängden for gården Bottner. Der bekreftet vi at far til denne Lisa het Anders Olsson, ikke Anders Andersson, og vi fikk i tillegg mange opplysninger om familien.

ArkivDigital: Östervallskog (S) AI:11 (1846-1851)
Bild: 44 S:36

Eg. g. Anders Olsson	41	Local	X	X	1	
H. Maria Christiansdotter	00	Körolund	X	X	X	
2. A. Anders	42	Local	X	X	X	p. 71-50.
3. L. Carl	47	Local	X	X	X	p. 49-49. p. 49-47.
4. B. Engberg	1	Local	X	X	X	p. 99-49.
5. Lisa	28/15	Local				
6. L. Anders	25	Local	X	X	1	p. 47-49. p. 47-48.

ArkivDigital: Östervallskog (S) CI:4 (1839-1859) Bild: 13 Sida: 18

Innholdet i husförhörslängder varierer, med tidsperiode, men mest på grunn av den enkelte prests flid i å føre inn opplysninger i alle kolonnene. Som regel får vi fødselsår, ofte også den komplette fødselsdatoen, fødesogn, opplysninger om inn- og utflytting, eventuelle dødsdatoer, sidehenvisninger til innføringer på andre sider i samme husförhörslängd hvis vedkommende flyttet innenfor sognet (husk at tjenestefolk flyttet ofte mellom gårdene) eller til In- och utflyttningslängder. Er man heldig, kan man på denne måten følge en person fra fødsel til død i husförhörslängdene, eller til en eventuell flytting til Norge. I tillegg er det opplysninger om religionskunnskaper og deltakelse i nattverd, det som var den opprinnelige hensikten til disse protokollene.

Derfor er neste skrittet, i eksemplet om Lisa, å bekrefte at hun er riktig person på tross av forvirringen om farens navn, ved å følge henne fra husförhörslängd til husförhörslängd og se om hun flytter til Norge, eller se på In- och utflyttningslängder hvis de finnes for den aktuelle perioden.

Vi følger Lisa når hun flytter hjemmefra og kommer i tjeneste. Og en husförhörslängd gir oss nettopp den bekreftelsen vi trenger: denne Lisa flytter om få år til Rømskog i Norge.

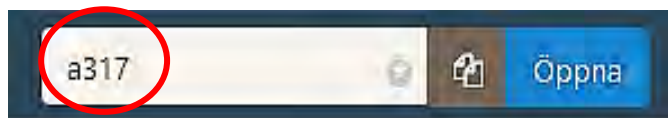
				3
		Rømskog		
		Norge.	11. 6. 49.	4

Nederst i forrige spalte:
ArkivDigital: Östervallskog (S) AI:15 (1871-1880)
Bild: 77 Sida: 66

Kildehenvisninger

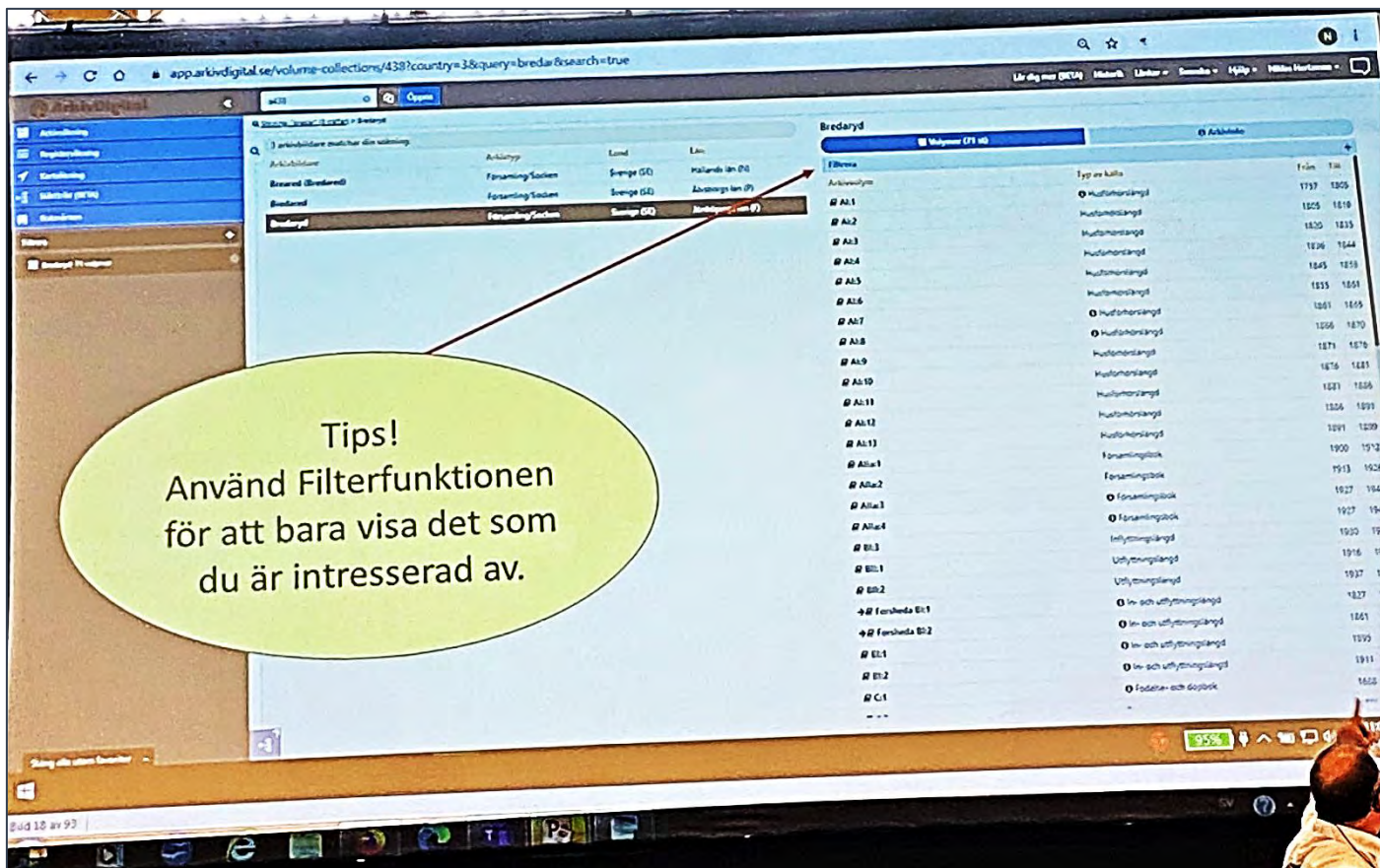
Det er en kildehenvisning øverst til venstre på hver side – som vist under skjermbildene foran – som er grei å kopiere til et slektsprogram eller et dokument. Ved å klikke på **Kopiera**-knappen i menylinjen, får man velge mellom flere alternativer: kildehenvisninger, URL-lenker og lagring av det skannede bildet.

Hvert bilde eller treff i et søkbart register har også en unik lenke eller ID nummer kalt AID, som man kan bruke for å komme rett tilbake til den aktuelle siden (ved å trykke på **Öppna**-knappen).

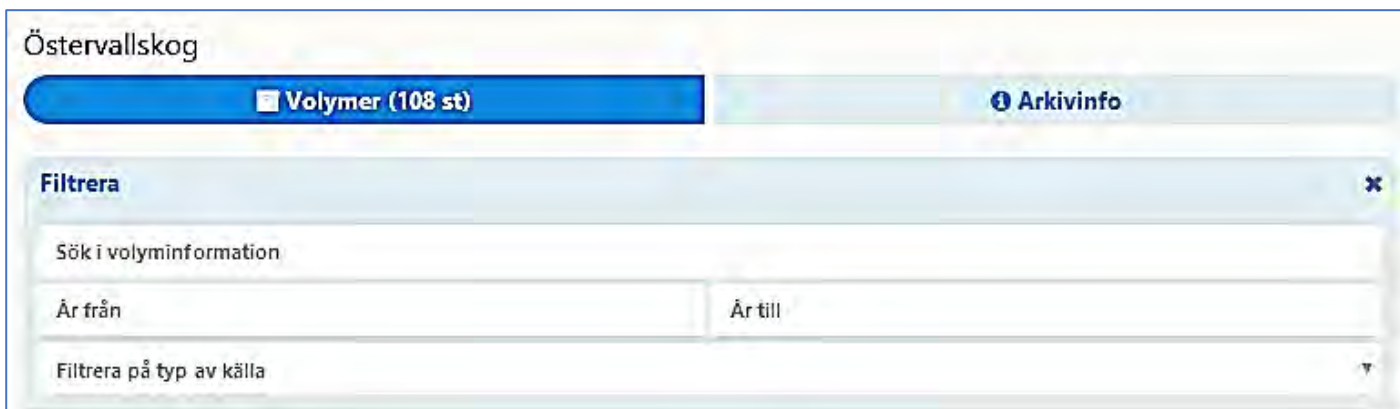

Noen kirkebøker, spesielt husförhörslängder, har en innholdsfortegnelse på en av de første sidene, men langt fra alle. Noen husförhörslängder har stedsnavnene alfabetisk mens andre er ordnet mer i geografisk rekkefølge (etter roter).

Man kan bla nedover de skannede bildene eller bruke piltastene for å navigere seg frem til ønsket sted eller årstall.

Niclas Hertzman fra ArkivDigital demonstrerer bruk av filterfunksjonen, Skövde 2022

Her kan man f.eks. filtrere blant de 108 avsnitt i kirkebøker fra Östervallskog

Filterfunksjon

Foredragsholderen på den svenske slektsforskerdagen demonstrerte hvordan man kan anvende filterfunksjonen når man søker i skannede kirkebøker for å kun få opp kildetyperne man er interessert i.

Man kan selvfølgelig også scrolle nedover listen inntil man finner protokollen og årstallene man trenger.

ArkivDigital's søkbare ressurser

Befolkningen i Sverige 1820–1947 (BiS)		
Sveriges befolkning 1940	"	1950
"	"	1960
"	"	1970
"	"	1975
"	"	1980
"	"	1985
"	"	1990

[Stockholms befolkning 1945](#)
[Bouppteckningsregister](#)
[Langfartsregister Norra Gotland](#)
[Generalmönsterruller](#)
[Värnpliktskort](#)
[Svensker i USA 1940](#)
[Emigranter](#)
[Födda, deler av Sverige](#)
[Vigda, deler av Sverige](#)
[Döda, deler av Sverige](#)
[Flyttattester](#)
[Fångporträtt](#)
[Porträttsamling](#)
[Jordbruksräkning 1944](#)
[Båtmansrullor](#)
[Personal ved Papyrus](#)
[Porträt Riddarhuset](#)
[Innehållsförteckning SCB](#)
[Innehållsförteckning mantalslängder](#)
[Innehållsförteckning generalmönsterrullor](#)

Så det er utrolig mye å hente her, over 255 millioner registerposter av ymse art, og nettsiden lever derfor godt opp til påstandene på reklameplakaten på den svenske slektsforskerdagen: «**Allt på ett ställe**».

SCB-längder er prestenes oppsummeringer av fødsler, vielser og dødsfall som ble sendt inn årlig til det svenske Statistiska Centralbyrån og dannet grunnlaget for myndighetenes befolkningsstatistikk. De fungerte også som en slags «backup» av kirkebokinnføringene.

Verdien av søkbare databaser

Ofte kan man være på leting etter en svenske som innvandret til Norge uten at man vet hvilket sogn han/hun ble født i eller flyttet fra. Da er de søkbare databasene nyttige. (Ikke glem å forsøke [Digitalarkivets database over innflyttede svensker til Østfold](#) først. Dette er en database kompilert fra innføringer i «innflyttede» i kirkebøker fra Østfold fylke, av medlemmer i Østfold Historielag.)

Husk å velge database før du søker. **Befolkningen i Sverige** (ofte forkortet til **BiS**) **1820–1947** er den største og mest omfattende databasen, og den vi norske slektsgranskere som

Allt på ett ställe – det är ArkivDigital

ArkivDigital har

- ▶ källorna du behöver för att hitta din släkt,
- ▶ registren du använder för att söka i källorna och
- ▶ släkträdet där du samlar dina uppgifter.

Kompleta ArkivDigital

regel vil ha mest nytte av, men man kan velge registre av befolkningen helt opp til 1990. Mange av registrene fungerer som en inngang til originalopptegnelsene, husk at det alltid er viktig å sjekke originalen der den er tilgjengelig, da en transkribert versjon kan inneholde feil eller ha færre opplysninger enn den skannede.

Kartsökning

Kartsökning har 3 databaser:

[Flygfoton](#)
[Församlingar](#)
[Personer](#)

Flygfoton inneholder millioner av flybilder fra gårder og nærmiljøer i hele Sverige. Før man begynner å søke der, er det å anbefale å se på den tilhørende undervisningsvideoen. Dette gjorde jeg ikke, og det tok derfor litt tid den første gangen jeg skulle se på databasen å skjønne fremgangsmåten.

Men når man zoomer inn på ønsket område på kartet, ser man etter hvert runde fargede symboler som viser områder der finnes bilder fra. Da kommer det opp små hus- eller fly-ikoner der man klikker og får opp en boks med info. Man kan da åpne bildemappen fra området, og klikke seg så videre fra bilde til bilde.

Folksskolan Töcksfors

Kartet over sogn (**församlingar**) er et nyttig hjelpemiddel. Man kan få vanlig kartvisning, terreng- eller satellitt-bilde. Igjen må man zoome inn før man ser ikoner som viser beliggenheten til kirkene. Klikker man på kirkesymbolet kommer man ikke til et bilde av selve kirkebygningen, men man får opp en liste over de skannede kirkebøkene derfra slik at man kan begynne å jobbe der umiddelbart. Det kan være nyttig hvis man ikke finner en person i det sognet man forventer, å se hvilke sogn som ligger i nærheten. Den svenska Margaretaförsamlingen i Oslo vises også, ettersom ArkivDigital har kirkebøker derfra.

Personer er en aktiv funksjon kun når man har et slektstre i ArkivDigital, da kan man se steder nevnt i treet og derved få en geografisk oversikt over slekten. Knyt opp steder til personer i slektstree (kun i BETA-versjon foreløpig) ved å laste opp treet ditt til ArkivDigital.

Släkträd

Nå kan man bygge sitt slektstre i ArkivDigital, eller importere et tre (GEDCOM-filer med opptil 50.000 personer). Man kan også eksportere treet via GEDCOM. Det er også søkefunksjoner koblet til treet der man kan søke direkte i de søkbare registrene. Funksjonen er fortsatt på prøvestadiet.

Slektstree i ArkivDigital er privat, men man kan om ønskelig velge å la andre (opptil 25 personer) se treet.

Dersom ens abonnement utløper kan man fortsatt logge på og se på treet, men ikke foreta forandringer uten først å fornye abonnementet. Man kan som sagt eksportere treet, og det er også mulighet å slette treet hvis man skulle ønske det.

Bokmerke

Her kan man lagre lenker til skannede kilder man har brukt slik at man raskt kan finne dem igjen ved behov. Bruk **Bokmärken**-knappen i menylinjen. Bokmerkene vil da kunne finnes igjen ved å klikke på bokmerke-ikonet i venstre menyen. Bokmerkene kan om ønskelig organiseres i mapper.

Det er også en liste over historikk nedover den venstre spalten slik at man raskt kan vende tilbake til sider man nylig har søkt på. Det viser både skannede kilder og treff i søkbare databaser.

Eksempel på en liste over nylige søk – der kan man raskt klikke seg tilbake til noe man har sett på før.

Porträttsamling

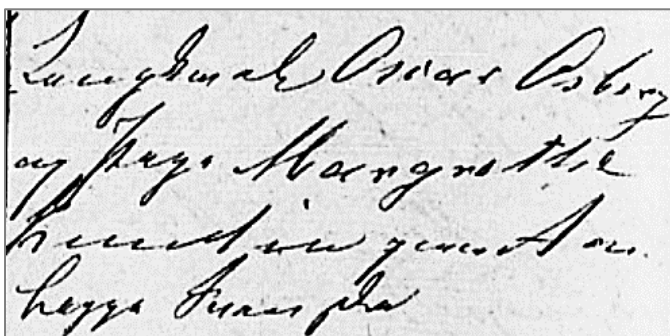
Denne databasen med over en kvart million bilder har portretter fra noen fotoatelierer i Stockholm tatt på 1900-tallet.

Eksempel

Slekt går jo igjennom mange ledd – det hender av og til at etterlysninger også kommer til meg gjennom flere ledd.

Else Granum i Slekt og Data Oslo Akershus hadde besøk av en historiker på deres treff på Riksarkivet den første onsdagen i desember, før kveldens foredrag. Han var ute etter opplysninger om en svensk innvandrер på vegne av venner. Else sendte en e-mail forespørsel om saken til Liv Birgit Christensen, hun var opptatt med en annen sak akkurat da, og videresendte saken til meg.

Jeg fikk på det tidspunktet kun få opplysninger om damens liv i Norge. Hun skulle hete Margrethe og ha en uægte datter født i Ås, Jenny Emilie i 1860, med far Carl Osberg.

<https://www.digitalarkivet.no/kb20060927050382>

Morens navn var i Digitalarkivet transkribert som *Kristiansen*, men Else lurte på om det sto noe annet. Mitt første forslag var at det kunne være *Lundin*.

Denne damen, som livnærte seg en periode som vaskedame i Norge, skulle ifølge det familien hadde fortalt ha kommet fra Göteborg-området, og ha hatt med seg noen verdifulle gjenstander som var gått i arv i familien. De var derfor meget nysgjerrige om hennes bakgrunn.

Jeg tittet raskt på norske kilder, men var i farten og skulle av gårde til *FamilySearch* Sentret der jeg hadde vakt den kvelden. Der har man gratis tilgang til bl.a. det svenske *ArkivDigital*. Jeg fikk senere sendt flere lenker fra Digitalarkivet fra Liv Birgit, I 1875-tellingen var hun blitt gift, og var oppført med *Margrete Carlsdatter f. 1831 Gøtheborg*. Men i

1865-tellingen var Jennys mor nedtegnet som *Margrethe Kumbelin, alder 30 år, ugift logerende Vadskerpige, født i Sverige*.

Jeg søkte da etter etternavnet KUMBELIN i *ArkivDigital's Registersök*, og fikk kun ett treff, 100 år for tidlig. Men jeg fant fort ut at det var mange treff med stavemåten KUMBLIN.

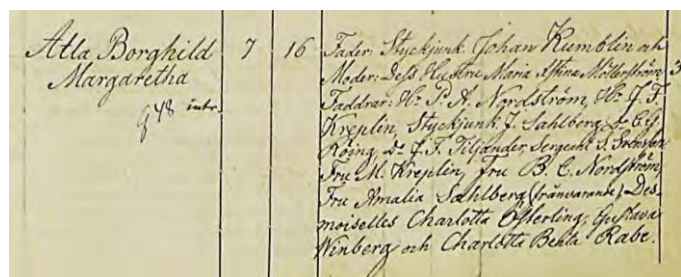
Da prøvde jeg et søk i *BiS* med de få opplysninger jeg hadde, og fikk et treff: Ulla Borghild Margaretha Kumblin, født 1831, fra en *husförhörslängd* for perioden 1844-51, byen Partille som *Google kart* viste var just utenfor Göteborg. Se bilde 1 på neste side.

Det er ikke bare det norske Digitalarkivet som har transkriberingsfeil, for da jeg klikket meg inn på lenken til det skannede bildet (bilde 2), var det tydelig at første fornavnet ikke var Ulla, men Atla.

Men, det store spørsmålet var: Var denne piken samme person som den Margrethe som befant seg i Norge noen år senere.

Da var det å ta et nytt søk i Digitalarkivet, denne gangen med fornavnet Atla. Det øverste treffet viste henne som brud i Ås i 1866, med sitt fulle navn, fødestedet Göteborg og farens navn, Johan Kumblin (bilde 3).

Tilbake til *ArkivDigital*, og der var da flere treff i *BiS*-databasen da jeg søkte med det riktige fornavnet Atla. I løpet av et par kveldstimer fant jeg Atlas dåp og mange opplysninger om familien. Kirkebøker fra Göteborgs Garnisonsförsamling ga rikt utbytte, der hadde familien bodd lenge da faren, Johan Kumblin, var *Styckjunkare* i militæret (se bilde 4).

Göteborgs Garnisonsförsamling (O) Cl:14 (1829-1860) Image: 31 Page: 55, Atlas dåp

Det var da hyggelig å kunne oversende opplysningene til Else Granum, som så sendte videre til rette person.

Men uten den søkbare databasen, *Befolkningen i Sverige 1800-1947* i *Arkiv Digital* hadde jeg neppe klart å finne ut hvor Margrethe kom fra!

Ulla Borghild Margaretha Kumblin, born 1831-09-07 - BiS (Population of Sweden) 1800-1947

Print Copy Settings

First name Ulla Borghild Margaretha
Last name Kumblin
Birth date 1831-09-07
Parish Partille, Göteborgs och Bohus län
Time span 1844 - 1851

1

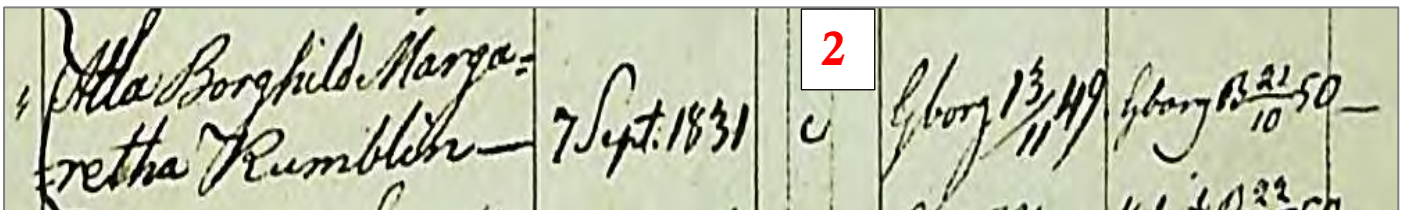
Sources

Source: Partille AI:17 (1844-1851) Image 54 / Page 88

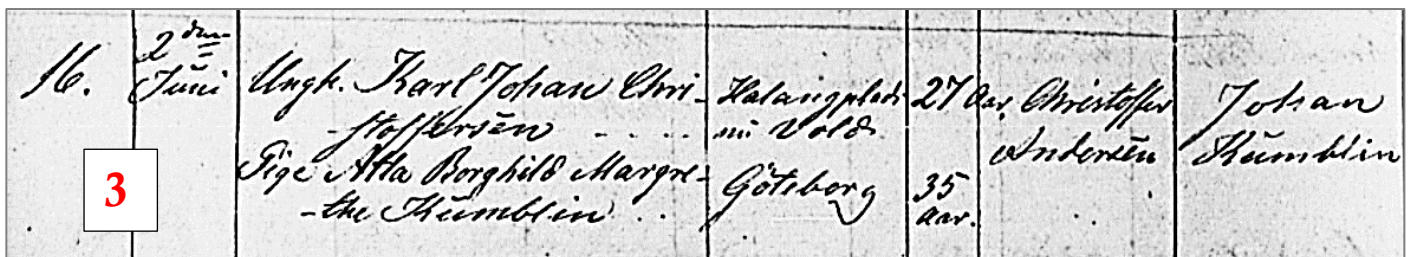
Shortcut r5.p176428406

The index row is created in partnership with MyHeritage

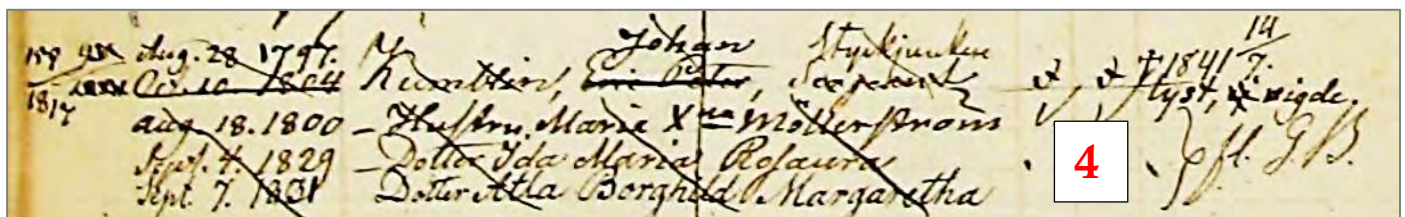
Source: Arkiv Digital AD AB

Den skannede versjonen viser det første fornavnet som Atla.

Ås prestekontor Kirkebøker, SAO/A-10894/F/Fa/L0007: Ministerialbok nr. I 7, 1854-1870, s. 258
<https://www.digitalarkivet.no/kb20060927050515>

Göteborgs Garnisonsförsamling Ala:1 (1811-1884) Image 43 / Page 79

Lensmann Iver Elias Brun

Iver Elias Brun var lensmann på Onsøy. Hvor kom han fra, og hvem var hans foreldre?

Det er mange som er etterkommere av de 8 barna til lensmann i Onsøy, Iver Elias Petersen Brun (1740-1807) og hans kone Ragnild Christine Lund (1745-1826). Det er gjort mye og grundig forskning på etterkommerne deres, men hvor Iver og Ragnild kom ifra er det ingen som har funnet ut til nå. Etter å ha forsket på dette i 6 år, fikk jeg endelig et gjennombrudd.

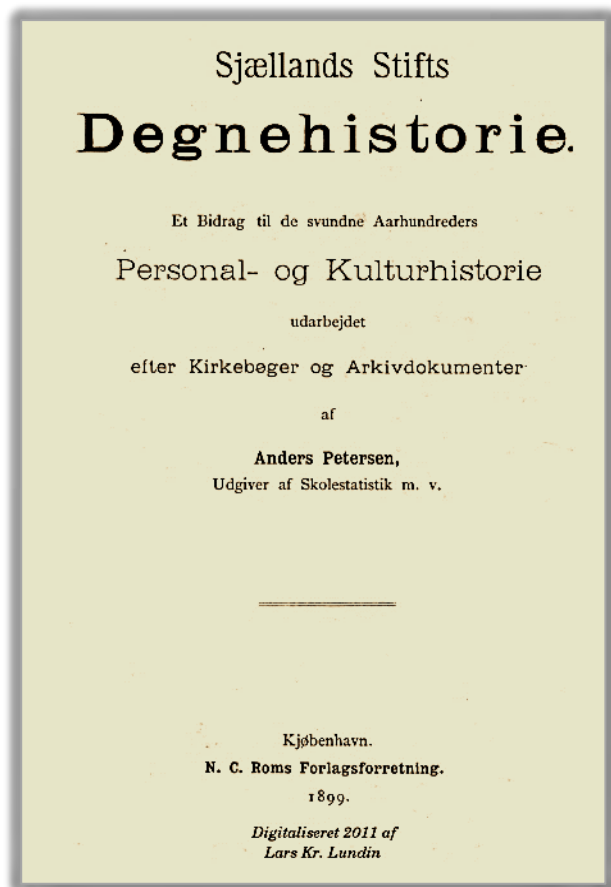
I 2017 fikk jeg et oppdrag av 3x tippoldebarnet til lensmann Brun, som bor i USA, om å forske på den norske slekten hennes. Hvert år siden den gang, har jeg sjekket om det finnes noen nye kilder eller noe mer om Iver Brun og hans kone Ragnild. Jeg har forsket på alle barnas faddere, søkt i kirkebøker over hele landet, søkt på Nasjonalbiblioteket og ellers alt jeg kunne komme over av kilder. I **Onsøys Historie, bind IV**, fant jeg ut at han også hadde navnet Fischer.

Siden Iver Brun ikke var i slekt med Brun-slektene i Norge, så har Danmark vært et hett tips i flere år. Jeg har derfor søkt i forskjellige databaser, samt i kirkebøker, og på riksarkivet i Danmark, men det virket som det var å lete etter nålen i høystakken.

I januar i år så prøvde jeg igjen, og tok et Google-søk på «Fischer Brun» 1700, og kom da over en bok som heter **Sjællands Stifts Degnehistorie***. (I eldre tid i Danmark og Norge var tittelen «degn» en mann som assisterte presten under gudstjenesten og ledet salmesangen).

The screenshot shows a FamilySearch family page. At the top, it lists Iver Elias Pedersen Fischer Bruun (1740-1807, L2M8-NHL) and Ragnild Christine Arntsdatter Lund (1745-1826, LZZJ-9PW). Below them, their marriage is recorded as 29 Jan 1768 in Onsøy, Østfold, Norway. A section titled 'Children (8)' lists the following children with their birth and death dates and FamilySearch IDs: Fridericha Dorothea Bruun (1768-1844, LZZJ-57P), Christian Friderich Bruun (1770-1834, LZZJ-9L1), Petter Andreas Bruun (1772-1850, LX76-M6S), Ditlev Christoffer Bruun (1775-1775, KZ49-6XQ), Johan Hendrich Iversen Bruun (1776-1834, LZZJ-3B3), Maria Elisabeth Iversdatter Bruun (1779-1849, LZZJ-3T7), Christine Iversdatter Bruun (1781-1850, LZZF-3VR), and Boletta Cathrina Iversdatter Bruun (1784-Deceased, LZZJ-3PR). There is an '+ ADD CHILD' button at the bottom.

Skjermdump fra FamilySearch slektstre

Peter Fischer Bruun

Under sognet Sørbymagle-Kirkerup er det en som heter Peter Fischer Bruun f. 1701; student i

Hviid, † i Gimlinge ²⁰/₄ 1760. — *Peter Fischer Bruun*, f. 1701, Stud. Kbh. 1723, Skoleh. i Allerslev 1731, k. 1739, udviste et slet Forhold. 1752 maatte han indgaa paa at give sin

København 1723; Skoleholder i Allerslev 1731 til 1739; utvist pga. et «slet Forhold»; Degn i Sørby-magle fra 1739-1764.

Vi vet at far til Iver Brun het Peter så jeg tenkte det var verdt å undersøke denne Peter Fischer Bruun, siden fødselsåret viser at han kunne være hans far.

Før jeg går inn på forskningen rundt barn og familie til Peter Fischer Bruun, må jeg skrive litt om han.

Slette forhold

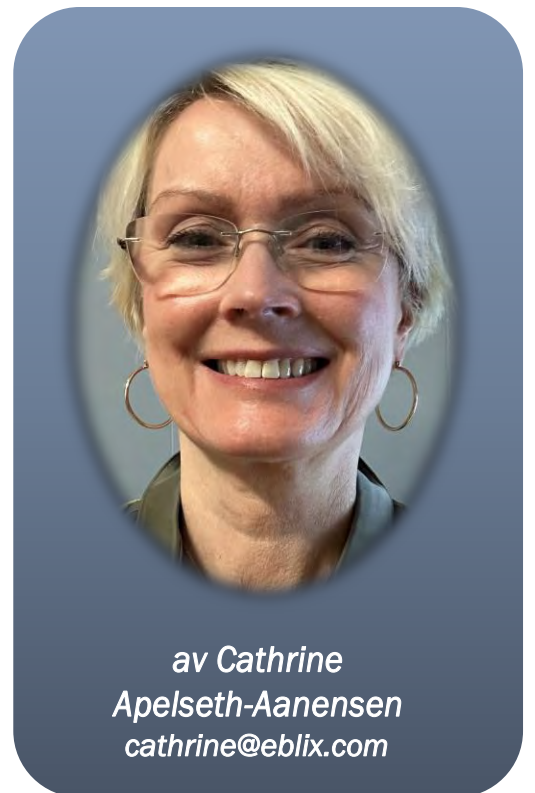
Hans første hustru døde i 1749. I 1752 måtte han betal 12 riksdaler i underholdning i året til sin forlovede Marie Warsis (Hvass). Mer om henne nedenfor.

I 1758 giftet han seg med enken Karen Jørgensdatter fra København. Et halvt år senere måtte hun reise tilbake til København. Der oppholdt hun seg siden hos sin svoger, *Spisemester i Kastellet*, Johan Jacob Wiener. I en klage til biskopen i 1759 kalte Peter henne «min forløbne afsindige Hustru, der har afhændet alle mine Ejendele for at faa noget at drikke op».

I 1760 skrev prost Friis til biskopen at Peter Fischer Bruun har «gitt han mer å bestille enn hele herredet til sammen». I mai 1961 ble Peter suspendert og i 1763 stilt for prosteretten fordi han hadde offentlig gitt usanne beskyldninger mot 2 herrer. Han ble dømt som løgner og måtte bøte med 3 mark og ble fradømt sin ære og embede. 26. desember 1764 rømte han i all hemmelighet om natten med sitt «bohave, børn og husholderske», og siden er «intet fundet om ham».

Familien til Peter Fischer Bruun

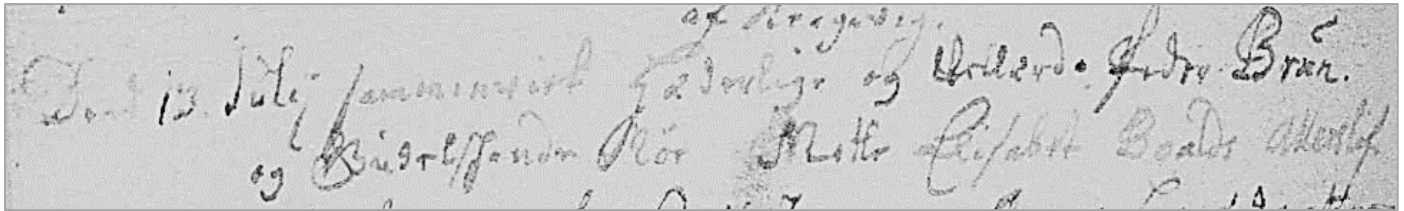
I overnevnte bok står det at han første gang var gift med Mette Elisabeth Boalt som ble begravet den 16. april 1749, 37 år gammel.

Ved å søke i *FamilySearch* i databasen **Denmark Baptisms 1618-1923** (døpte i Danmark) fant jeg 3 barn gjennom ulike kombinasjoner av navnet til Peter (Peter Fischer Bruun, Bruun, Peter Bruun mm.): Hans f. 1743, Bolette Catharina f. 1746 og Abigael Christina f. 1749. Jeg sjekket også kirkeboken for å se om jeg fant mer informasjon der. Både konens navn, Elisabeth, og søsterens navn, Bolette, finnes hos barna til vår Iver Brun, så dette virket lovende.

Jeg fant ikke vigselen til Peter og Mette Elisabeth, men i førnevnte boken står det at Peter var skoleholder i Allerslev før 1739. I et søk i *FamilySearch* i databasen **Denmark Marriages 1635-1916** (ekteskap i Danmark) finner jeg Peder Brun som gifter seg med Mette Elisabeth Boalsdtr. den 13. juli 1733 i Allerslev, Præstø. Ved å se i originalkilden, altså kirkeboken, står det Mette Elisabeth Boalds og ikke Boaldsdatter. (Det viser hvor viktig det er å gå til originalkilden.)

er intet fundet om ham; g. 1) Mette Elisabeth Boalt, bgr. i Kirken ¹⁶/₄ 1749, 37 A. 6 M. 3 U. 5 Dage gl. 2) her ¹⁶/₆ 1758 Karen Jørgensdtr., en Enke fra Kbh., der efter et halvt

Skjermdump fra Allerslev kirkebok, vigsler 1733

Flere barn, og vil det finnes en Iver Elias blant dem?

I boken nevnt ovenfor står det at Peter har en sønn som blir degn i Taarborg, og på s. 145 under sognet Taarnborg finner jeg sønnen, degn Peter Christian Bruun. Ved å sjekke først databasen i *FamilySearch* finner jeg dåpsdatoen. I originalkilden i kirkeboken ser det ut som han heter Peiter/Pieter. Er det mulig at forfedrene kommer fra Nederland eller Tyskland? Jeg finner også en datter Barbara Johanne f. 1736 i Allerslev. Fremdeles ingen Iver Elias, og jeg trodde ikke det var flere barn å finne.

Jeg går tilbake til Google og søker denne gangen etter Peder Fischer Bruun. Igjen så finner jeg en bok om denne «Slette» degn Peder Fischer Bruun: [Brudt Ægteskapsløfte](#). En liten bok med (kjærlighets-) brev og historien om Peter og hans forlovede Marie Hvass som han aldri giftet seg med. Foruten mer informasjon om hva skjedde med den forlovelsen, så er det en viktig opplysning til jeg får fra denne boken. Peter Fischer Bruun hadde 6 barn med sin første kone Mette Elisabeth Boalts. Jeg hadde bare funnet 5 barn.

Jeg er tilbake til databasen over døpte i *FamilySearch* igjen og søker på Sørbymagle, Sorø, og med farsnavnet kun Bruun (fordi i dåpen til den første sønnen Peter Christian var farens navn oppgitt med bare Bruun).

Her er det at jeg finner Ivar Elias døpt 12. juni 1740. Alt stemmer, navn, fødselsår, farsnavn samt navn han gav sine egne barn.

Events and Relationships	
Christening	12 June 1740 Sørbymagle, Vester Flakkebjerg, Sorø, Denmark
Name	Ivar Elias
Parents	Bruun
Ivar Elias	Principal Denmark Baptisms, 1618-1923

I kirkeboken står det også Ivar Elias, se dåpsinnføringen på neste side.

Parents and Siblings

Peter Fischer Bruun
1701-Deceased • MGNG-DW3

Mette Elisabeth Boalts
1711-1749 • MZGZ-LQ3

Marriage
13 Jul 1733
Allerslev, Praesto, Denmark

Children (6)

Peter Christian Bruun
1734-1808 • MK7N-P33

Barbara Johanna Petersdatter Bruun
1736-Deceased • GV4X-Y7G

Ivar Elias Pedersen Fischer Bruun
1740-1807 • L2M8-NHL

Hans Petersen Bruun
1743-Deceased • MGNG-D7Z

Bolette Catharina Leuch Petersen Bruun
1746-Deceased • LJPF-PXP

Abigael Christina Pedersdatter
1749-Deceased • M6KW-P3F

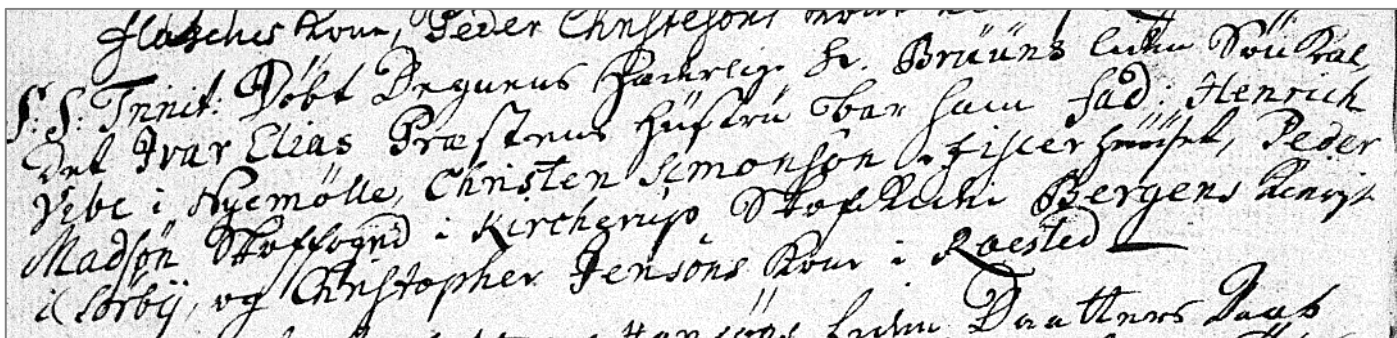
Familien til Peter Fischer Bruun
og Mette Elisabeth Boalts

Bingo!

Altså her hjemme (og jeg vet at det kommer til å skje i flere hjem jeg kjenner) ble det tatt bølgen, en liten dans og en liten tåre i øyekroken.

Alt over ligger lenket sammen på *FamilySearch* (gratis å registrere seg som bruker), som derfor også vises på *MyHeritage*

Det som gjenstår nå er å finne ut hvor konen Ragnild Christne Arntsdatter Lund kommer ifra. Er hun også dansk?

Dåpen til Ivar Elias, Sørbymagle 1740

* Petersen, Anders (1899): Skjællands Degnehistorie, Et bidrag til de svundne Aarhundreders Personal- og Kulturhistorie utarbejdet efter Kirkebøger og Arkivdokumenter af Anders Petersen, s. 152

<https://ia800304.us.archive.org/3/items/SjaellandsStiftsDegnehistorie/Sj%C3%A6llands%20Stifts%20Degnehistorie.pdf>

Årsmøtet 2023

Årsmøtet i Slekt og Data Østfold vil bli holdt i

Bøndernes Hus i Råde lørdag den 18. mars kl.11.00.

Frist for innsendelse av saker til behandling er 17. februar.

Eventuelle forslag kan sendes til leder Henning Pytterud:

leder@of.slektogdata.no.

Rygge - Bosteder og slekter

Vi har fått opplyst fra Ketil Johansen at bind 6 av «Rygge – Bosteder og slekter» nå er i salg. Bindet, som er på 500 sider og godt illustrert med bilder, tar for seg Larkollen og grunnen under gårdene Støtvik Store (omtrent halve Larkollen) og alle gårder og eiendommer som er skilt ut herfra frem til 1950. Den inneholder gårdshistorie, slektshistorie og personopplysninger, fra data til folklore. Her beskrives gårder, husmannsplasser, virksomheter og ordinære boliger, så langt tilbake i tid som opplysninger er tilgjengelig og frem til våre dager; samt sommersteder eldre enn 1950.

Se <https://www.facebook.com/varnaforlag/>

Slektskafé

**Skjønhaug innbyggertorg og bibliotek
tirsdag 14. februar 2023, kl. 18.30**

**Miniforedrag ved Gerd Kallak Stemme:
« Kom i gang med å søke i den digitale bokhylla! »**

I samarbeid med Slekt og Data Østfold arrangerer vi slektskafé.

Er du nybegynner eller en erfaren slektsforsker?
Her kan du treffe andre med samme interesse og få hjelp
og tips til å komme videre.

Slektsforskningsgruppa og Tirsdagsklubben er til stede.

Muligheter for oppslag i det lokalhistoriske arkivet.

Tilgang til Ancestry, MyHeritage og ArkivDigital.

Kaffe, te og noe å bite i serveres.

Gratis inngang. Velkommen!